

Kmet, delavec in obrtnik
naj bodo narodu vodniki!

Izhaja vsake sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 50—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 50—
inzerati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Nefrankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetški list

Glasi „Zveze slovenskega kmetkega ljudstva“.

Vsako uživaj vse sadove
svojega dela in marljivosti!

Rokopis se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 566. — Račun
pri poš. čekovnem za-
vodu št. 11.566.

Božič 1925.

Božični prazniki, najsvetejši praz-
niki v letu! Posvečeni rodbini, ki je
temelj človeštva.

Zapisano je in so nam čitali zlasti
raz leco poslednji čas: »Postrgajte
stari kvas!« »Pripravljajte pot Gospo-
dovo!« —

In ne bo ga božičnega večera in ne
Jezuška v srce onega, ki ne posturga
starega kvasu in ni pripravil pola
Gospodu!

Prav je tako!

Mislil pa, da je resnica samo ena
in bi ne bilo dobro, če jo različno raz-
umevamo.

Zato vprašam v tem svetem božič-
nem času Slovence: ali smo tudi v
naši politiki vsaj malo pomislili na
gorenje besede? Ali hočemo postur-
gati stari kvas in ali pripravljamo pot
Gospodovo tudi na tem polju? Ali
smo grešili doslej ali nismo? In koli-
ko? kaj pravi spoznanje? Kaj volja?

Na prvo prvi odgovor: Čutili se ni-
smo in ne zavedali. Sli smo po potu
siromaka, ki se mu je sanjalo, da je
postal čez noč milijonar. Brez truda
in znoja in brigel — Tako v sanjah.
Potem razočaranje. Prvo, drugo, tret-
je... Preklinjanje usode! Jeza na
vse in kar je se zapisano v registru
za vse take prilike. Samo ne prizna-
nja! Nalašč ne! Oho, mi Slovenci se
ne damo! Mi že ne!

Grabimo gesla, iščemo šlagerje!
Menjavajmo plašče, »izpopolnjujmo«
programe!

In imamo pomisleke, predno se lo-
čimo od zmot. Stejemo gube. Hm, če
bo?? — V nasprotnem slučaju nikoli,
značaj zahteva tako in pamet se mora
pokoravati; mora...

Spoznanje je torej tu, a volja? Mor-
da tudi ta, a je vsaj pri Slovencih —
sramežljiva devojka. In počasna, ka-
kor poboljšanje vselej!

Mislil, da sem lani mislil pravil-
no, govoril in pisal. Nihče mi vsaj ne
more oporekati, da so mi dali zgodo-
vinski dogodki, ki leže pred nami,
prav, popolnoma prav na vsej črti.

A sem bil skoro glas vpijočega v
puščavi. Ali naj bom zopet? Mene to

ne bi motilo; ali ne varajte naroda;
končni računi bodo strašni.

Sedemletnega igranja mora biti
konec! Naša država je država srbskih,
hrvaških in slovenskih kmetov in to
pa božji zapovedi, ki je ne morejo
menjati ljudje. Vse drugo je nepri-
rodno, pa naj je izviralo — ne vem, iz
kakšnih šol in glav. Je samo piro-
tehiška igrača, ki morda momentano
zaslepi, a ne nasičuje duš.

Otresimo se torej zmot, pa pojdemo
na delo, na delo pred vsem, da okre-
pimo srbskega, hrvaškega in sloven-
skega kmeta. Vse drugo nam bo do-
dano in to stoter!

Božični prazniki so prazniki dru-
žine, država pa je zveza družin istega
rodu in duha, ki tvorijo narod. Ako
delamo za družino, delamo za narod,
ako delamo za narod, delamo za dr-
žavo, ako delamo za državo, delamo
za družino, če je namreč politika dr-
žavna, narodna, domača, kmečka, da
je porojena iz duše tistega, ki mu je
namenjena.

Mnogokaj med nami Slovenci da-
sedaj ni bilo tako. Ali naj navzlic te-
mu vedno tako ostane? Ali se iz zmot
nismo ničesar naučili? Ali naj zaradi
pr kompromitiranih trdoglavcev ne
izvajamo iz spoznanja koristi?

Mi bomo to storili. In kdor hoče na-
rodu dobro, naj gre z nami! Vabim le-
tos zlasti inteligence, ki je stala ob
strani, posebej se ono, ki je morda v
dobri veri tavalja po tujih poljanah in
ni nič zalega. Ne bodite device brez
olja! Vabim zlasti tiste tovariše, ki so
jih zmotila pogrešna gesla in volje
besede. Vabim zlasti one dobromisle-
če, ki niso nikoli imeli prilike videti,
ker jim ni bilo dovoljeno gledati. Va-
bim še posebno mladino, podeželsko
in šolano, vsem na čelu pa našo sta-
ro gardo, zvesto v hudih in dobrih ča-
siki, ključo:

»Postrgajte stari kvas!

»Pripravljajte pot Gospodovo!«

Vsem pa, ki »gnoje s svojo krvjo«
in orjejo s svojim znojem, da bo ne-
koč žetev na polju, srečen in vesel
božič!

Ivan Pucelj.

Naša socijalna misel.

Ako pogledamo v zgodovino soci-
jalnega gibanja zadnjih sto let, lahko
ugotovimo to-le dvojce: Povsod, v
vseh deželah, je bilo socijalno gibanje
zmagovito, ako je izviralo iz dušev-
nih in materijalnih potreb večine na-
roda. Drug nauk je bil pa ta, da iz
tujine prenešeno socijalno gibanje ni
nikjer moglo najti trajnih tal, ako ni
bilo v popolnem skladu z materijel-
nimi in duhovnimi potrebami ljud-
stva, med katerim se je izživelo.

Vsaka dežela se prilagodi obče
socijalno-gospodarskim prilikam dr-
žave, v katere teritorialni okvir spa-
da. To je dandanes tudi »znanstveno«
zelo malo sporno. Na drugi strani pa
je resnica ta, da vsaka, tudi državna
organizacija, ki hoče biti več, kakor
pa prenese njena naravna moč in po-
treba, propade. Mi Slovenci smo 600
let živeli v okviru nekdanje Avstrije,
kjer so prevladovali Nemci. Oni niso
prevladovali samo državno, temveč
tudi gospodarsko, kulturno in socijal-
no. Njihovo socijalno gibanje idejno
ni temeljilo na njihovi duhovno pre-
cej zaostali alpski vasi, temveč v pred-
mestjih Dunaja, ki je bil voditelj za
vse reči države. Mi smo dobro poznali
socijalizem Otakringa in Favoritna,
nismo pa poznali socijalizma nemške
vasi. K nam so prinesli socijalizem
velemestne fabrike in meščanskega
duhovnega propadanja, ne pa natur-
nega socijalizma podeželja, ki ni bil
opisan v nobeni učeni nemški knjigi
in ni bil znan v nobeni »socijalni«
zakonodaji.

Po vojni smo Slovenci prišli v iz-
razito kmečko državo, v kateri ni
prav nobenega velemesta in skoro
nobenega izključno fabričnega mesta.
Kjer je pri nas kaj industrije, je po

delavstvu kmetstva. Zakaj? Zato, ker
je delavec, ki dela v teh naših indu-
strijskih in obrtniških zavodih, skoraj
še popoln kmet, to je človek pode-
želske miselnosti. Pogledimo v naše
rudnike! Tam je več kot polovica tak-
šnih delavcev, ki gredo ob času stav-
ke ali pomanjkanja dela nazaj na svoj
mali kmečki dom orat njive, kositi
travo, sekati gozd. Bolj kot kdaj lah-
ko pravimo danes: Mi smo narod
kmetov. In socijalno mišljeno pri-
stavljani: tudi delavcev! Zato smo po
svoji socijalni strukturi kmetstvo-de-
lavski narod. Inteligenca se je temu
revnemu narodu že davno izneverila,
ker ni našla v sebi dovolj razume-
vanja za nauk angleškega misleca
Shava, ki pravi nekje: »Žrtvovanje za
drugo nas more zadovoljiti.« Večina
naše inteligence je še zastrupljena s
tujim, nemškim duhom. Ta duh je bil
materijalističen, zato ozkosrčen, se-
bičen in malenkosten.

Nacionalistično smo res silno na-
pihnjeni. To se kaže ob mnogih naših
prilikah, ko izgleda tako, kakor bi
zagorela slama. Dejanj, požrtvoval-
nosti, zavesti, da smo in hočemo biti
narod, vsega tega je jako malo. Nikoli
ne bom pozabil dneva, ko mi je dejal
pred leti nek sedanji škof: »V enem
se motite! In ta zmot bo za Vas
usodna. Vi mislite namreč, da je na-
še ljudstvo narodno-zavedno. Ja mi-
slim pa, da ni.«

To je bila bridka napoved. Rabil
sem nekaj let, da sem spoznal, da je
imel ta mož, ki je danes katoliški
škof, vsaj deloma prav. Zakaj je tako?

Ivan Cankar je nekoč v jezi in ogor-
čenju napisal dramo »Hlapec«. S to
besedo se še dandanes mnogo žong-
lira, pravzaprav frazari. Cankar je

imel gotovo prav: Tiste ljudi, ki so
imeli socijalno nalogo ljudstvo
in mladino učiti, vzgajati, je imenoval
hlapec. Mnogi so mislili in še danes
tako mislijo, da je tu imel v mislih
en sam stan, učiteljski. Mislim, da je
tudi to zmot. Vso tisto našo inteli-
genco, ki je poklicana, da uči in po-
učuje vse druge, ki so manj izobra-
ženi zato, ker morajo pač več telesno
delati — je vzpodbil v vašem
učitelju-hlapcu.

Če gre preprič o tem, ali je naša ta-
kozvana inteligenca hlapec ali pa ni
hlapec, kaj zahtevate potem od kme-
ta in delavca, ki sta, socijalno vzeto,
steber in nosilec tega malega naroda?

Vem, da bodo rekli: Ničesar! Če
mi, takozvana inteligenca, nismo nič,
če smo hlapec, ki služi vsakomur,
kdo nas plača ali boljše plača, kaj
naj bo potem kmet, kaj delavec?

Ni tako, je drugače. Nekaj ima ta
kmetstvo-delavski človek, na kar zida
svoj dom, svoje prepričanje in svoje
socijalno hoteenje: poštenost! Ta
človek, ki živi v svoji vasi, ki malo
vé, kakšna je pokvarjenost velemest
in vélike gospode, ki živi takorekoč
v gospodarski zajednici s svojimi kra-
vami in volički, ki se bojuje poleti in
pozimi z vremenom, ki veruje v Boga
nebes in hudiča pekla — ta človek je
v svoji preprosti naturi nosilec ose-
bnega poštenja in socijalne pravično-
sti. Poštenje in pravičnost pa nimata
dveh oblik, kostimov. Poštenje in
pravičnost sta enak pojem za posa-
meznika, za družino in za vso družbo,
torej tudi za državo. Ni je na svetu
vojeje sleparije, kakor tista učena in
naučena »socijalnost«, ki ima dve ve-
ri: eno za doma, drugo za javni shod!

Socijalna misel ni samo v razumu,
ampak je v duši in srcu doma. Do
tega spoznanja se nismo še preinili,
ampak se bomo, ako bo šlo po sreči.
Zato smo imeli tekom zadnjih sedmih
let mnogo besedičenja o »socijalnem
delu«, o »socijalnih zakonih«, o »so-

cialni pravici«. Vse to so bile jalove
besede, izgovorjene po diktatu raz-
uma, ne po diktatu srca, niti posa-
meznega človeka niti naroda.

Vrnimo se na prvotna tla, k zemlji!
Preprosto in nič učeno ni to stanje.
Tu se učimo vse spoznavati in vse
razumeti s tega vidika prvotnega člo-
veka. Nekaj se bomo pri tem vendar-
le naučili: Borbe!

Ta človek, ki zemljo obdeluje in
vé, da samo od njene dobrote živi,
ta se zna bojevati! In natančno vé,
do katere meje seže sila njegove bor-
bene moči in volje, in kje neha. Tako
preprosto je to! Glejte, v tem je naša
socijalna misel. Iz prvotnih globin je
zajeta. In kar je prav, nima nič tiste
navidezne učenjaške navlake, nima
nič kompliciranosti, nima nič tiste
laži-kulture in laži-civilizacije, ob ka-
teri danes propada zapadni svet.

Samo ta mali vaški človek, samo ta
delavec, katerega škornjev se drži še
prst zemlje, po kateri je hodil in v
njo rezal s plugom in motiko še več-
raj, more biti nosilec in vršilec naše-
ga velikega socijalnega pokreta, na-
še duhovne revolucije, ki nam je tako
potrebna, kakor solnce dnevno, kakor
žito njivi, kakor živina hlevu.

Nočemo načelnega proletarstva, in
ga odklanjamo. Moderno kapitalisti-
čno proletarstvo je zlo za posamez-
nika in človeštvo vobče. Naša socijal-
na misel gre za tem, da se to zlo
zmanjša kar najbolj, da se človeka
iztrga iz krutih kremljev današnje
lažne civilizacije, da ga vrne zemlji,
boju z njo in preizkušnjem z velikimi
naravnimi silami. K socijalni »pra-
vici«, kakor jo pojmujejo in moramo
razumeti v današnjih »kulturnih«
prilikah, more povesti samo misel, ki
ni nič krvava, ampak preprosta, ki je
sicer kruta, a poštena in jo je občutil
ter zapopadel v vsej njeni enostavno-
sti mali človek naše vasi, in to zaradi
poštenosti svojega truda in svojih
misli.

A. Prepeluh.

Sedaj na težko delo!

Ko se je ustanovila naša »Zveza
slovenskega kmetkega ljudstva«, so
nasprotniki zavili. Od tedaj je po-
teklo komaj pol leta in nasprotniki
— kriče, zmerjajo, obrekujejo! To je
najlepši dokaz, da smo na pravem po-
tu in da jahamo — mi!

V hudi borbi smo. Za mevrje in za
takšne ljudi, ki nič ne pomenjajo, se
nihče ne briga. Kdor pa se bojuje in
izziva hud odpor nasprotnikov, ta je
na pravem potu, je na potu do zmage.
In res: mi bomo zmagali! Ne zato ker
bi bili bogati, ampak zato, ker smo
nosilci novega duha, po katerem naj
se prevredni naša družba in država.

V teh šestih mesecih smo izvršili
veliko propagandno in organizator-
sko delo. Za nami je velikanski ljud-
ski tabor na Krškem polju, je Kmet-
ski tabor na Bledu, je važni kongres
kmetke mladine, so veliki shodi v
Ljubljani, Veliki Loki in v Mariboru.

Na vseh teh prireditvah sta v naši
»Zvezi slovenskega kmetkega ljud-
stva« organizirana kmet in delavec
potrdila svojo družabno in gospodar-
sko solidarnost ter izrekla, da hočeta
v bodočnosti podpreti resnično ljud-
sko in našim razmeram primerno so-
cialno politiko. Manifestirala sta na
teh velikih prireditvah svojo voljo,
da postane kmetstvo-delavsko ljudstvo
suvereno in odločen faktor vsega
našega javnega in državnega življe-
nja. — Kaj se pravi to? To pomeni,
da naj se v državi gospodari tako, da
bodo zaščiteni gospodarski, socijalni
in kulturni interesi teh, ki delajo in
ustvarjajo in da mora končati proti-
socijalno gospodarstvo bankirjev in
fabrikantov, ki poznajo samo sebe in
nikogar drugega.

»Zveza slov. kmetkega ljudstva«
je imela spočetka že velike nasprot-
nike. Ni manjkalo pa tudi takih, ki so
na tihem rovali zoper njo, bodisi da
niso soglašali z njenim svežim soci-
jalno-gospodarskim programom, bodi-

si da niso verovali v njen končni po-
litični uspeh. Vsi ti so tudi že lahko
sprevredili, da je bil naš koncept pra-
vilen, samo izvesti ga je treba do po-
drobnosti.

Res je, da imamo še razne male te-
žave in da jih bomo imeli tudi še v
bližnji bodočnosti. Tudi to bomo pre-
magali, ker je naš novi duh socijalno
pošten in povsem odgovarja najširšim
plastem našega naroda. Gibanje smo
postavili na kmetški temelj. V vseh
pogledih je ta fundament naše stranke
tako trden in močan, da lahko na
njem zgradimo najbolj luksurijsno
stavbo, v kateri bo prostora za vse
produktivne ustanove našega naroda.
Nikjer in nikoli nečemo naroda cepiti.
Mi smo edina stranka na Slovenskem,
ki hočemo narod združiti v eno samo
močno skupnost na temelju našega
socijalnega programa, ki združuje vse,
ki delajo, trpe in molijo.

Mi smo opravili veliko propagand-
no delo v zadnjih šestih mesecih. Ve-
čina našega naroda nas sedaj pozna.
Toda vse to delo bi ostalo brezvspeš-
no, ako ne opravimo sedaj tudi še
najbolj potrebnega, a silno težavnega
in utrudljivega drobnega dela.

Kaj pomeni pri nas podrobno delo?
To se pravi, da je treba organizirati
naše vasi politično, gospodarsko in
kulturno. To je velika, a silno važna
naloga. Pogledimo po vrsti.

1. **Politična organizacija.** Povsod,
kjer je vsaj nekaj naših somišljeni-
kov, je treba vzpostaviti krajevne po-
litične organizacije. Enotne akcije
stranke so nemogoče, ako ljudstvo ni
politično organizirano. Organizacija
mora biti tako dobro izvedena, da je
treba samo malega naznanila stranki-
nega načelstva in vse podeželje se
zgane ter pokaže svojo ogromno
silo. Krajevne politične organizacije
imajo zelo važne naloge. One skrbje
za nastop pri raznih upravnih volit-
vah, na primer pri občinskih, okraj-

Tedenski koledar.

Dnevi:

- 27. december: nedelja: Janez Ev.
- 28. december: ponedeljek: Nedolžni otroci.
- 29. december: torek: Tomaž B.
- 30. december: sredo: David.
- 31. december: četrtek: Silvester.
- 1. januar: petek: Novo leto.
- 2. januar: sobota: Makarij.

Sejmi:

- 27. december: Radeče, Vrhnika, Vi-
tanje.
- 28. december: Dob.
- 29. december: Mirna peč.
- 31. december: Kočevje, Zagorje ob
Savi.

nih in okrožnih volitvah. Nadalje so
tolmač želja in zahtev prebivalstva
glede obstoječih zakonov, javne upra-
ve, uradništva, učiteljstva itd. Organi-
zirano vaško prebivalstvo bo tako po-
stalo odločilen faktor v vseh javnih
zadevah svojega okoliša in stranka
more potem res vedno in povsod
zastopati samo to, kar želi in zahteva
večina ljudstva in ne morda le neka-
teri posamezniki. Krajevna politična
organizacija mora v vsako vas in po-
stati mora zbirališče vseh zrelih, iz-
kušenih in pametnih mož. Biti mora
politična šola našega ljudstva, ki so ga
sedaj obvladovali posamezni gospod-
je ali posamezne gosposke klike. Kra-
jevna politična organizacija bo poka-
zala pot, da bo ljudstvo začelo misliti
z lastnimi možgani in ne z glavo go-
spoda, ki pozna le sebe in svoje ko-
risti.

2. **Tudi gospodarsko se mora naše
ljudstvo še bolj tesno organizirati kot
pa je danes.** Pri nas imajo različni
krogi različne interese. To je odvisno
od zemlje, njene rodovitnosti, klime
itd. Ponekod je bolj razvita živino-
reja, drugje zopet vinogradništvo itd.
V naši državi imamo še stotine in sto-
tine nerešenih gospodarskih proble-
mov, tako glede davčin, carin, tr-
govskih pogodb z drugimi državami
itd. Pametno bi bilo, da bi se za vsak
okraj osnoval poseben gospodarski
svet, ki bi vsa takšna vprašanja vsa-
ko leto večkrat prereševal, zato da
bodo naši poslanci dobro poučeni o
željah in zahtevah posameznih okra-
jev in jih bodo skušali uveljaviti z
modrim in premišljenim nastopom.
Važno je tudi združništvo. Ponekod
so prišle že obstoječe zadruge v ne-
prave roke, treba je iti na njihove
občne zbornice in tam napraviti red ter
jim postaviti na čelo pametne in za-
nesljive moze. Kjer zadružno življe-
nje še ni popolno, je treba kraju pri-
merne zadruge ustanoviti. Mi že im-
amo — hvala Bogu — svojo zadružno
matico, to je »Zvezo slovenskih za-
drug« v Ljubljani, ki gre rada na ro-
ko z dejanjem in nasvetom v vseh
zadružnih rečeh.

3. **Kulturna organizacija.** Kulturna
organizacija nam je najbolj potrebna.
Predvsem med našo podeželsko mla-
dino. Koliko talentov se skriva v na-
ši podeželski mladini! Mladina pa je
up naše boljše bodočnosti. Kakor si
bo Janezek postal, tako bo Janez
ležal. To je že star, a resničen pre-
govor. Zato bi moralo biti v vsaki vasi
in v vsakem trgu »Društvo kmečkih
fantov in deklet«. To društvo mora
skrbeti za izobrazbo svojih članov s
čitanjem koristnih in pametnih knjig,
z ustanovitvijo knjižnic in zlasti
pevskih ter glasbenih zborov. Pomis-
lite koliko in kako lepih narodnih
pasm imamo Slovenci in kako malo
se goji petje, zbrano petje pri nas na
kmetih. In imamo povsod na kupe
učiteljstva, ki se bavi danes še največ
s samo politiko. Naj to učiteljstvo, ako
je kaj vredno in še ni čisto pozabilo
na svoje obče prosvetne naloge, pri-
me za delo in naj gre našim fantom
in dekletom na roko pri snovanju
knjižnic, pevskih in glasbenih zborov.
S tem šele bo pokazalo, da res zasluži
lepo ime učitelja.

Novo življenje naj se začne povsod. Življenje podrobneje, organizacijskega dela. Naše vasi naj se zbude, vsak naj poprime za to ali ono delo, za kar čuti v sebi več sposobnosti in nagnjenja. Verujte, da brez tega podrobnega dela ne moremo nikoli zmagati za trajno. Pri nas bodi vsak vojak, vsi pa enakopravni in nihče ne imej več pravic kot vsak, ki dela in je borec naše armade.

Ako bomo te delo opravili — in že to zimo ga lahko izvršimo prav ve-

liko! — bomo res tista armada, ki bo nositelj reda, zakonitosti, socialne pravice in našega kmečko-delavskega duha, ki bo obvladal vse narod.

Postavimo si za cilj tole:

Do poletja osnujemo tisoč krajevnih političnih organizacij in vsaj sto društev za kmetijske fante in dekleta.

Pustimo vse male spore in vsa nesoglasja ob strani, poprimimo se z vso požrtvovalnostjo tega podrobnega dela, da bomo postali res organiziran slovenski narod.

P. P.

Naš tisk.

Tisk je za vsako veliko misel, ki si hoče priboriti med ljudstvom veljave, neobhodno potreben. Tudi za kmet-sko misel velja to. Sicer je na prvi pogled nekoliko čudno, kajti človek bi mislil, da zadostujejo težave same, s katerimi se ima kmet boriti, pa da ga probudijo. Vendar izkušnja kaže, da stvar ni tako enostavna in težave same ne zadostujejo. Izkušnja nas uči, da tudi največji sovražniki in izkoriščevalci s hinavskim pomilovanjem govore o kmetijskih težavah, toda le v namenu, da bi kmeta prevarili in ga še nadalje obdržali v svojih kremp-ljih. Iz tega sledi, da je treba kmet-sko ljudstvo mnogo in mnogo poučevati, predno prav spozna vzroke svojih težav in sredstva, katerih se mora poslužiti, da si bo zboljšalo svoje stanje. V svrhu takega poučevanja je neobhodno potreben tisk, česar se tudi naša stranka v polni meri zaveda. Vkljub temu, da še ne obstojimo dolgo, smo vendarle vsvarili glede tiska že prav lepe stvari.

»KMETSKI LIST«.

»Kmetški List« je naše politično glasilo. Naloga istega je, da podežel-sko ljudstvo poučuje, kdo mu je v po-litični prijatelj, kdo sovražnik, kako se treba ravnati pri raznih volitvah in sploh, kaj mora podeželsko ljud-stvo delati, da si zboljša svoje stanje. Nobeden slovenski list se ne zavzema s toliko iskrenostjo za kmet-sko ljud-stvo, kakor naš list. Saj so kmetje last-niki lista, a kar je še važnejše, kmet-je in obrtniki so tudi glavni sodrudi-niki istega. Nobeden slovenski list ne prinaša toliko dopisov samih kmetov in obrtnikov, kakor »Kmetški List«. To je v istini list za ljudstvo. Radi te-ga je razumljivo, da število naročni-kov tudi stalno raste. Vendar bi bilo potrebno, da bi rastlo to število še hitreje. Delati moramo na to, da je ne bo hiše slovenskega kmeta, podežel-skega obrtnika ter podeželskega inte-ligenta brez »Kmetškega Lista«. Da pa dosežemo to, moramo sodelovati vsi, ki smo že utrjeni v kmet-ski mi-sli. Dolžnost slehernega prepričanega agrarca je, da stalno pridobiva novih somišljenikov in novih naročnikov na »Kmetški List«.

»GRUDA«.

Razen »Kmetškega Lista« izdajamo mesečnik »Gruda«, ki je pred vsem namenjen kmet-ski mladini, a je zelo priljubljen v vseh krogih podeželskega ljudstva. Prinaša povestice, pesmi, razne poljudne razprave iz kmetijske stroke in o drugih splošno važnih stvareh ter vestnik kmetijskih mladinskih organizacij pri Slovencih in drugih Slovanih. »Gruda« izhaja mesečno v obsegu 32 strani in stane samo 30 Din na leto. Je najcenejši sloven-ski list te vrste. Število naročnikov

stalno raste, istotako dobiva list ved-no več dobrih sotrudnikov. »Gruda« stopa z novim letom v svoj tretji let-nik.

»KMETIJSKA MATICA«.

Koncem leta 1924. se je ustanovila »Kmetijska Matica«, ki je leta 1925. izdala prve svoje knjige. Letnina za »Kmetijsko Matico« znaša 30 Din in se je v prvem letu za ta denar dobilo tri knjige: 1. »Veliki koledar« za leto 1926., 2. lepo ljudsko povest: »Črni pajek« in 3. strokovno knjigo: »Zbir-ka kmetijskih nauk«. »Kmetijska Matica« ima svoje poverjenike — kjer jih še ni, se bodo še določili — ki pri-dobivajo naročnike in pobirajo naroč-nino. Začetek je storjen, sedaj idimo junaško naprej. Število naročnikov mora stalno rasti, s tem se bo lahko povečalo tudi število knjig od tri na štiri in na več.

»KMETIJSKI KOLEDAR«.

V drugič je nedavno izšel »Kmetij-ski koledar« v žepni obliki in sicer za leto 1926. Priljubljenost tega žepnega koledarja je že dokazana po velikem številu kupcev. Stane sedaj vezan 10 dinarjev. Razume se, da bomo tudi »Kmetijski koledar« spopolnjevali od leta do leta in pazili, da bo končno obsegal res le koledarske stvari in vse važnejše, kar kmetovalec utegne vedno ali mnogokrat tekom leta ra-biti.

KMETIJSKA TISKOVNA ZADRUGA.

Nalogo, pospeševati naš tisk, ima tudi »Kmetijska tiskovna zadruga«. Ona je lastnik »Grude«, »Kmetijske koledarja« in »Kmetijske Matice« ter izdaja razne druge knjige. Spominja-mo, da je letos izdala več leposlovnih knjig, nadalje »Kuharske bukvice za kmečke žene in dekleta«, potem iz-vrsten spis o »Dohodninskem davku, kako se napoveduje in kako se sse-salja pritožbe« itd. Ta zadruga pri-pravlja celo vrsto knjig, kmetijsko-strokovnih in za kmet-sko ljudstvo pri-mernih leposlovnih.

Širimo svoj tisk!

Niti najbolj zagrižen naš nasprotnik ne more tajiti, da smo glede tiska v kratki dobi ne polnih sedem let sto-rili že zelo mnogo. Nimamo premoga, nimamo svinca, nimamo bank, ne strašimo s peklom. Z lastno požrtvoval-nostjo smo dosegli, kar imamo. Do-sedanji uspehi nas navdajajo za bo-dočnost z najboljšo nado.

Kaj zahtevamo od svojih somišlje-nikov, oziroma od vsakega pristaša kmet-ske misli? Zahtevamo, da je na-ročen na »Kmetški List« (letno 30 di-narjev), na »Grudo« (letno 30 Din), na »Kmet-sko Matico« (letno 30 Din)

in na »Kmetijski koledar« (10 Din). To znaša letno skupaj 100 (sto) di-narjev. Dasiravno so hudi časi, je ven-darje mogoče znesek spraviti skupaj. Redi eno kosoč več in že za jaja do-biš lahko ta znesek! Puši tedensko štiri, pet cigaret manje in tudi na ta način spraviš potrebno vsoto 100 di-narjev skupaj. Morebiti piješ vino, pivo in celo žganje; pij vsak teden ne-kaj manje in zopet si pridobiš sre-dstva za liste in knjige. Strankine liste in knjige moraš imeti, ker Te one učijo boljšega življenja in boljšega go-spodarstva, a osobito Te učijo spozna-vati Tvoje prijatelje in neprijatelje.

Skrbimo za izobrazbo naše mladine!

Sedanji časi zahtevajo povsem drugačne ljudi, kakor jih je zahtevala preteklost. Človek, ki je še pred 50 leti brez pismenosti kolikor toliko lahko izhajal, je danes ne samo v jav-nem, temveč tudi v zasebnem življe-nju skoro nemogoč. Kajti tak človek je danes navezan vedno in povsod na drugega, pismenega človeka tako, da ga upravičeno smatramo za nepopol-nega moža, ki se samostojno ne more nikjer uveljaviti. Tudi ni nikdar go-tov, da ga kdo ne prevari. V časih, ko naši predniki niso imeli svojega na-rodnega zastopstva (parlamenta, po-slancev), kakor ga imamo mi dandane, ko je bila neomejena oblast v deželi in državi v rokah nekaj gospo-de, ko ni imel kmet druge pravice, kakor tlačaniti in oddajati grajšča-kom desetino, pri tem trpeti razne vnebovpijoče krivice ter prav poniž-no in molče prenašati grobosti svojih gospodov, tedaj in za tako življenje v resnici ni bila potrebna posebna iz-obrazba niti politična izšolanost. Člo-vek je bil pač podoben govedu, ki vleče voz, kakor ga gospodar vpreže. Toda ti časi so, hvala Bogu, že davno minili. Danes ne odloča v državi ab-solutističen cesar, tudi ne par mini-strov ali grajščakov, temveč odloča ljudstvo samo po svojih svobodno vo-ljenih poslancih. In sicer odloča tu ravnotako, kakor odloča v občinskem odboru po svojih, tudi svobodno vo-ljenih možeh-svetovalcih. Pa ne sa-mo v občinskih in državnih poslih, temveč v brez števila drugih, za vsa-kega državljana nič manj važnih ustanovah mora današnji človek so-delovati ali sam ali po svojih zastop-nikih. Stara resnica pa je, da zastopa vsak sam sebe najboljšje. Ker pa je večina našega kmet-skega ljudstva za zastopanje svojih lastnih koristi v ta-kih ustanovah premalo izobražena in izšolana, zato je primorana, prepu-siti zastopstvo drugim. A ne samo to. Naše ljudstvo je še vedno po veliki večini v svoji poštenosti tako otročje, da nasede pri oddaji svojega zastop-stva, najsibo v tej ali oni zadevi, le prepogosto lepim, a varljivim beseda-m nasprotnikov, ki to zaupanje nesram-no izrabijo v svojo lastno korist in se-veda na škodo ljudstva. Vse to bi ne bilo mogoče, če bi bili ljudje kulturno izobraženi, politično izšolani in samo-zaveštni, ker bi potem svoje koristi ali sami zastopali ali pa za svoje za-stopnike izvolili vsestranko izobraže-ne in zmogne ljudi iz svojih lastnih vrst, katere bi poznali in o ka-terih bi vedeli, da bodo v resnici za-stopali njih koristi, ker so to obenem tudi koristi njih samih. Vse tarnanje in stokanje o slabi politiki v državi, o krivičnih in škodljivih zakonih itd.

Listi in knjige Ti dajejo večjo omiko, a to Ti je znano, da se z večjo izobraz-bo tudi lažje živi. Izobrazba je kmetu, delavcu in obrtniku istotako potreb-na in gospodarsko koristna, kakor ka-teremukoli drugemu stanu. Ker želi-mo pristašem dobro, zato zahtevamo, da naj vsakdo čita naše liste in knjige. Še to-le lahko rečemo: Kdor ni v stanu letno žrtvovati za svojo izobraz-bo vsaj sto dinarjev, ni dober pristaš kmet-ske misli in je sam svoj sovraž-nik!

Sedaj ob novem letu vsi na delo, da pridobimo za strankin tisk čim naj-več novih naročnikov!

bo brezuspešno vse dotlej, dokler se naše kmet-sko ljudstvo ne bo zavedlo, da je temu v prvi vrsti samo krivo. Krivo pa zato, ker ni poskrbelo, da bi se dovoljno izobrazilo in usposo-bilo, da bi samo sebe zastopalo ali pa zato, ker je svoje zastopstvo prepu-stilo ljudem, katerim koristi našega kmet-skega ljudstva niso pri sre-u.

Iz vsega navedenega vidimo, da je treba našemu kmet-skemu ljudstvu predvsem dobre in vsestranske iz-obrazbe in pa stanovske zavednosti. Ljudska šola, katero obiskujejo naši otroci, nudi za življenje premalo. Kmetijskih šol je premalo in tudi one dajo svojim gojencem le enostranski pouk. O javnem življenju ni nikjer sledu. Manjka nam praktična življen-ska šola, v katero bi hodili, ko dokon-čamo osnovno (ljudsko) šolo. Tega pa ne bomo še kmalu dosegli. Zato je ne-obhodno potrebno, da si pomagamo na kak drug način sami. In to je mo-goče v obliki kulturnih društev, ka-kor je Društvo kmet-skih fantov in deklet.

Kar je že starih ljudi, za te je se-veda prepozno, da bi se sedaj začeli učiti. Njihova dolžnost pa je, da pre-skrbijo svojim otrokom boljšo iz-obrazbo, kakor so ji sami imeli in vsled česar so svoje življenje več ali manj trpeli. Kakor je dolžnost star-šev, pošiljati svoje otroke v šolo, tako naj bo njihova dolžnost, preskrbeti jim tudi življensko šolo, ki jo bodo v življenju krvavo rabili. Zato so dolžni skrbeti, da se otroci, ki dovršijo ljud-sko šolo, še nadalje učijo in izobražu-jejo. Vsak dober kmet pa bo prav go-tovo želel, da se njegov sin izobražuje v kmet-skem duhu in ostane zvest ma-teri zemlji, ki je redila vse njegove prednike, redi njega in bo redila tu-di njegove potomce. Taka izobrazba se nudi v omenjenih društvi kmet-skih fantov in deklet. Zato je dolžnost ne samo naše kmet-ske mladine, da skrbi za ustanavljanje in marljivo de-lovanje teh društev, temveč je to dolž-nost tudi vseh kmet-skih staršev, ki žele svojim otrokom boljšo bodočo.

Naša ideja, naša kmet-ska misel bo zmagala šele tedaj, kadar bo naš kmet-ski narod izobražen, politično iz-šolan, gospodarsko osamosvojen in odločno stanovsko zaveden. Pripeljati naše kmet-sko ljudstvo na to stopnjo, je vzvišena naloga naših Društev kmet-skih fantov in deklet, zato smo vsi dolžni, ta društva pri njihovem delu podpirati. Vsak kmet mora biti pristaš kmet-ske misli, a vsak pristaš kmet-ske misli mora sodelovati v bor-bi za zmago pravic stare pravde. Te bo izvojevala naša mladina, up naše boljše bodočnosti. Zato posvetimo ji svojo posebno skrb! Stanko Tomšič.

Občni zbor Kmetijske družbe.

V četrtek 17. t. m. se je vršil v Ljubljani občni zbor Kmetijske dru-žbe za Slovenijo. Zastopanih je bilo 100 podružnic z 167 delegati. Predse-doval je tov. Ivo Sanein, ki se je predvsem spominjal kraljevega rojst-nega dneva. Kralju se je poslala uda-nostna, a kmetijskemu ministru po-zdravna brzojavka. Nato se je pred-sednik spominjal vseh odličnejših, za Kmetijsko družbo zaslužnih mož, ki so umrli tekom l. 1923 in 1924, za ka-teri leti se je ta občni zbor vršil.

Družbin tajnik inž. Lah je prečital tajniško poročilo za l. 1923 in 1924. Skoraj vsi naši naročniki so člani Kmetijske družbe in bodo tajnikovo poročilo čitali dobesedno v »Kmeto-valetu«. Omenjamo le, da je družba v l. 1923, ko so v njej odločevali naši tovariši, razpečala blaga 269 vago-nov, v l. 1924 pa, ko so tam gospoda-rili eseslarji z vladnim komisarjem in z Jarcem, se je razpečalo le 189 va-gonov blaga. Isto je z računskim za-ključkom. V l. 1923 je bil lep prebitek, l. 1924 pa velika izguba. Tovariša Čer-ne in Azman sta ostro prišla Jarcu in cela skupščina je glasno dala izra-za svojemu mišljenju, da Jarc v druž-bo ne spada več. Jarc se je sicer skušal braniti, toda branil se je tako, da je končno o njegovi nesposobnosti bil prepričan vsak delegat, tudi SLsarji. Samo svojemu pristašu advokatu drju Ježu v Beogradu je plačal 160.000 K. Pozvan na odgovor, zakaj je to storil, je dejal, da je Jež dosegel za Družbo oprostitev od neke milijonske glo-be. Pokazalo pa se je, da je o tej zadevi razpravljaj Državni svet, kjer ad-vo-kati niso pripuščeni kot zagovorniki. Kvečjemu lahko sestavimo kako spo-menico in nič drugega. Tak spis je Jež napravil in za to mu je Jarc plačal celih 160.000 kron!!! Saj je lahko pla-čal, ko pa ni šlo iz Jarčevega žepa, ne-go iz Družbine blagajne!

V razpravo se je vtaknil tudi esel-esarski posl. Žebot iz Maribora. Nje-gov nastop je bil skrajno žalosten. Že-bot je v najpopolnejši meri dokazal vso svojo nesposobnost, to je bila so-glasna sodba vseh naših pristašev.

Pri volitvah za izrebanne odborni-ke je prešla naša lista na Kranjskem 139, eseslarska pa celih 51 glasov. Izvoljeni so sledeči tovariši: za II. podpredsednika Ivan Pipan, za od-bornike Ivan Urek, Martin Bajuk in Ivan Remškar. Na Štajerskem je esel-esarska lista prejela 97, naša 42 gla-sov. V celoti smo imeli torej 181, a esel-esarji 148 glasov.

Zelo energično je nastopal predse-dnik tov. Sanein, kateremu v zvezi z odborniki iz naše stranke vobče gre zasluga, da se je v Kmetijsko družbo zopet povrnil red in da je od tam en-krat za vselej pregnana strankarska politika, ki so jo v družbo vpeljali esel-esarji.

Popoldne so se naši delegati zbrali »pri Levu« na Gosposvetški cesti. Sa-lon je bil poln. Razpravljalo se je o važnih gospodarskih vprašanjih. Ob 4. uri popoldne pa je prispel iz Beo-grada tov. Pucelj, ki je podal zanimi-vo poročilo o političnem položaju. Ob 5. uri se je tov. poslanec vračal zopet nazaj v Beograd, a naši delegati so zvečer odhajali na svoje domove s prepričanjem, da je i naša najvažnej-ša stanovska gospodarska organizacija Kmetijska družba i naša kmet-ska po-litika v dobrih rokah.

Bira.

Večkrat se bere v Vašem listu o bi-ri (mi pravimo bira, ker se zbira od vernikov za cerkev ali njene služab-nike, in ne bera kakor bi beračili). Mnogi kmetje zahtevajo, da se mora bira odpraviti. Zdaj smo brali, da je tudi mnogim duhovnikom bira »kakor srednjeveški ostanek« zoprna. Zdi se, da ne pozna nobeden teh globoke mi-sli naših očetov, ki so biro upeljali. Kakor kmečki sin in star duhovnik poznam precej natančno razmere, do-volite mi, da razložim svoje nazore.

Bira temelji v človekovi zavesti, da mora biti Bogu hvaležen za njegove darove, zlasti za božji blagoslov na polju. Od tega, kar mu je Bog dal, naj skrbi za cerkev in njene služabnike, da se bo moglo delo zveličanja izvr-ševati. Desetino, ki je bila tudi bira, je že Bog ukazal v starem zakonu. Verni ljudje so dajali to biro od vseh svojih pridelkov. Odršenik je res ukazal, da naj oznanjujejo sv. evange-lij popolno čisto brezplačno in nesa-mopridno. Rekel je pa obenem, da je delave vredne svojega plačila. Zato beremo, da so že v apostolskih časih verniki prinašali svoje darove za

LISTEK.

Joško Sottler:

Nauk iz prirode.

Tega je že dolgo. V duhu zrem na-zaj v nežno mladost abecedarja-začet-nika, v dobo, ko je živela še moja do-bra stara mamica. Koliko vode sta od takrat prelila Dramlja in Močnik! To-da evo majhnega odseva iz mladosti daljnjih dni!

Moja stara mamica je bila docela fi-lozofske narave. Vidim jo jasno: žena visoke, vitke rasti, koščeno-suha, po-dolgovatega, stalno resnega in globo-ko zamišljenega obraza. Življenje ji je nudilo malo dobrin: neznatne drob-ce napram pezi, ki jo je trla k tlom skozi dolgo dobo 63 let. Dobro, da je bilo mamici življenje le sredstvo, le pot, ki vodi onstran...

Stara mamica je imela fin čut opa-zovanja, v razlikovanju slabega od dobrega je bila nedosegljiva. Naravo je ljubila, živela je z njo in jo tudi po-znala kot malokdo. In v samotni tem-nega gozda je iskala in tudi našla pre-mnogokrat duševne utehe, koje ji ne-posredna okolica — svet vaške soso-ske z lepim izrazom svoje zvečine po-

kvarjene notranjosti — ni mogla nu-diti.

»Pojdi, Jožič,« je rekla neke nede-lje po kosilu, pristopivši k meni s ce-kerjem v roki, »greva gobe (vrgaše) nabirat.«

Sla sva. Stara mamica je poznala menda vse užitne gobe in kraji, kjer so rastle dobri jurčki, niso bili niko-mur tako dobro znani, kot njej. Ce-ker se je polnil; niti opazil nisem, ka-ko hitro. »Še tam za doljnji trebež, tja na oni goliš, prevlečen s blazini-cami mahu bova šla; potem bova ime-la dosti,« je rekla po dolgem molku.

Goliš, kamor sva prišla h koncu, je bil močno razredčen del velikega bu-kovega gozda, čegar tla so bila globo-ko poraščena s prožnim mahom. Del tega goliša je bil blagoslovljen kraj za rast gob; pač redki slučaj, da stara mamica tu ne bi prišla na svoj račun.

Tako tudi tistega dne. Ceker sva napolnila vrhoma, nato sela v mehak mah. Solnce se je že nagibalo proti zatonu tam nekje daleč za Humom. Listje bukev je tajinstveno šumelo in iz bližnjega gaja ob njivi v gornjem trebežu sem so prodirali zvoki čeblja-nja posameznih ptic. Sicer popolna tišina daleč naokrog; niti lahne sapice ni bilo čuti.

Stara mamica je bila izborna raz-

položena. Zakaj, to takrat nisem raz-umel. Toliko lepega, toliko vznešene-ga mi je pripovedovala. Poslušal sem napeto, hlastal za vsako besedo.

»Poglej oni naprstnik tamle,« je rekla, kazoč na močno, bujno rastočo rastlino nedaleč od naju. »Iz široke-ga venca temnozelenih listov je po-gnala dolgo betvo, ki je prav do vrha nadeta s škrlatasto rdečim cvetjem. Vsak teh cvetov ima obliko klobučka. Ali vidiš, kako krasna je ta rastlina, s kakim občudovanjem gledajo na njo druge, manjše gozdne rastline!«

Ozrl sem se: da, lepa rastlina je bila to, rdeči naprstnik. In zdelo se mi je, kot da se zaveda svoje lepote. Stala je tu ponosno vzravnana in ko-maj, da se je v večerni sapii malce naklonila v odzdrav prijazno pozdrav-ljajoči okolici. Zrla sva na njo, toda tudi naju kot da je prezirala.

Nedaleč od te ponosne rastline so rastle razne druge gozdne rastline. Mamica tolmači: tam so zvonceč, tam jagode, tam črnice, tam zopet vijolice itd. In še dalje skupina jurčkov, ki sva jih pri iskanju prezrla. Hočem po nje, toda mamica me zadržal.

»Čakaj,« me je ogovorila, »ali ne vidiš, kako ozlovoljen zre naprstnik proti skupini jurčkov? Ježi se na nje, ker meni, da bi mu mogli s svojo grdo neizoblikovano rastjo v tej bližini ško-

lovati. Ali čuješ, kako jih ošteva: »Kako se neki morete drzniti v mo-jo bližino! Ali mar ne vidite moje le-pote? Vsakdor, ki me opazi, me hvali, se mi laska, a vi? Kaj imate vi le-pega, čemu ste?« Mladi jurčki se ozi-rajo plaho k svojemu večjemu drugu; prestrašil jih je oblasten nagovor po-nosnega naprstnika. Toda poslušaj, govori dalje stara mama, »že od-govarja naprstniku večji izmed jurčkov: »Napoti ti nismo. Nič zato, če se ti zdimo grdi; morda smo zato toliko koristnejši.«

Vstala sva. Stelal sem po jurčke. Pri odhodu me zadržal stara mamica tik pred naprstnikom.

»Glej,« pravi, »ta rastlina ti ugaja, ker je lepa, toda ne dotakni se je; ona je strupena. In tele rastlinice,« veli, kazoč na jurčke, »ne krasi zu-nanji blesk; njih obleka je priprosta in skromna, toda njih meso je, kot več, prvovrstna jed.«

Gozd sva imela za sabo, bližala sva se domu.

»Baš, tako je premnogokrat tudi v življenju med ljudmi,« je končala sta-ra mamica. »Po zunanji lepoti ali zna-kih ne smeš sklepati na notranjo vred-nost, čisto zakriva skromni suknjič veliko, plemenito srce.«

Primer, čegar resničnost mi življe-nje dnevno dokazuje.

vzdrževanje službe božje in cerkvenih služabnikov: »Kdor altarju služi, naj od altarja tudi živi.«

Ko je gorečnost pojemale, je Cerkev na tej podlagi določila, koliko imajo verniki v ta namen prispevati za službo božjo in cerkvene služabnike. Ko so se v naših krajih ustanovljale fare, so dali dobrotniki za cerkev zemljišča, da bi mogli duhovniki živeti. Če to ni bilo zadostno, so stroške za domačo cerkev in duhovnike pokrili s prostovoljnimi dajatvami, za katere so se ljudje zavezali ob ustanovitvi fare. Navadno so je vse ravno po razmerah. Če je bilo župnijsko zemljišče veliko, kakor v mnogih starih farah, ni bilo bire. Če je bilo zemljišča malo in še to slabo, so verniki pomagali duhovnikom z biro. Ta bira je zelo različna. Največkrat se je dajalo žito, da so mogli od tega duhovniki živeti. Prav v mnogih krajih so dajali župniku sirček. Mislili so na celodnevno molžo od vseh krav, takrat, ko je bilo največ mleka. Napravili so iz te celodnevne molže sir in ga dali župniku za biro. V drugih krajih so imeli senoeno biro. To je zlasti tam, kjer je fara hribovita, da so imeli gospodje krmo za konja, katerega so rabili pri pastirskih potih. Ta ali ovse bira je bila pa tudi tam v navadi, kjer je duhovnik od daljne matere, cerkve ali samostana prišel na podružnico ali kaplanijo opravljat službo božjo. Cerkovnik mu je oskrbel konja z nabrano senoeno ali ovseno biro.

Na Gorenjskem še danes kmetje dajejo drva kaplanu »da gospoda ne zeb«. Može sami poberejo po vaseh drva in jih pripeljejo gospodu, kolikor jih potrebuje. Menda se ni nikdar nobeden upiral.

Da bi ne bilo zmešnjave so pri ustanovitvi fare ali kaplanovskih mest natanko določili te dajatve, katere je moral vsak dajati. Tako je nastala in ostala bira skozi stoletja. To breme navadno ni bilo veliko. Je pa ta bira utemeljena že v naravi sami. Kdor je veren kristjan, je ud sv. Cerkve, torej mora tudi skrbeti za njene potrebe in njene služabnike. Da plačuje država duhovnike, je šele iz novejšega časa. Ko je cesar Jožef zatrl veliko samostanov, je hotel poskrbeti za najbolj zapuščenke kmečke kraje, da bi imeli svoje lastne župnike. Iz prodanih posestev so napravili verski zaklad. Dohodki od tega verskega zaklada so se porabili za plače duhovnikov.

Pri nas je bira ena najstarejših pravnih razmer, ki je zelo blagodejno vplivala na razvoj verskega in narodnega življenja. V veliki meri se imamo ravno njej zahvaliti, da smo imeli pri nas vedno duhovnike iz kmečkega ljudstva, ki so živeli edino svojem stanu in povzdignili versko življenje tako visoko, da je že danes izmed prvih v Evropi. Na tej podlagi se je ohranila tesna zveza med duhovnikom in kmetom. — Moj tovariš meni, da je za duhovnika poniževalno, če mora iti od hiše do hiše pobirati svoje živež. Jaz pravim, da je to ena najlepših dolžnosti. Ponižnost mu stan nalaga, po tej poti si bo pridobil srca svojih ljudi. Videl bo, da so ti politični nasprotniki večkrat prav dobri ljudje, s katerimi se da shajati. Še nikdar me ni nobe-

den klet, če sem po biro prišel. Saj se danes povsod priporoča, da naj išče duhovnik stika z ljudmi. Bira mu daje najlepšo priliko. Nasprotno bodo pa tudi kmetje videli v duhovniku, ki pride k njim, človeka, ki ni tak, kakršnega so jim naslikali nasprotniki. Med duhovniki in farani mora biti medsebojno zaupanje in ljubezen, prepričanje, da so drug na drugega navezani. L. 1897 mi je v bližini Münchena tožil bavarski župnik, kako neugodno vpliva na ljudstvo, ker dobijo duhovniki vse iz »kase«. Kmetje nas imajo za uradnike, ki ne razumejo njihovih razmer. Bira res utrjuje vez med duhovnikom in ljudstvom.

Naj se ne ugovarja, da je to zastarelo, iz srednjega veka, torej se mora odpraviti. Trdim, da je to tudi za naše čase najbolj moderno. Kako se pa snuje nove fare v Ameriki? Ali ne s sami dajatvami vernikov? Seveda le v denarju, ki pa ni prav nič drugega, kakor bira v novi obliki. In na Francoskem. Država je pobrala cerkveno premoženje, vzela cerkve in župnišča. Verniki morajo zbirati po celi deželi doneske za svoje duhovnike, če jih hočejo imeti. To je zopet bira, seveda le v denarju. Naš kmet bo pa vedno rajši dal nekaj žita ali sena, kakor določeni znesek v denarju.

Mnogi se tolažijo, da je vendar lepo, če se eno breme s kmetije odpravi. Toda kaj pomaga odkup, če mora priti breme ali bira na drug način. Država lahko vedno ustavi duhovnikom plače in reče: »Duhovnika naj tisti plačajo, ki ga rabijo.« To se je že marsikje zgodilo. Če bodo hoteli slovenski kmetje duhovnike imeti, jim bodo morali sami zopet biro določiti.

V mnogih farah se je bira odkupila in denar se je moral naložiti v državnih obveznicah. Težko so plačali kmetje, vse poplačano se je pa zdaj večinoma zgubilo. Danes nima nobeden ničesar od onega denarja. Če bo sila, bodo morali zopet dajati biro ali drugače skrbeti za svoje duhovnike. Koliko boljše bi bilo, ko bi malo potrpeli in pri starem ostali. Stara gospodinja mi je rekla: Še nikdar se mi ni poznalo to, kar sem za biro dala. Če kmet težko da ali je imel nesrečo, se mu prav z veseljem bira odpusti.

Vsak pameten človek pa ve, da se bo odkupnina pred ali pozneje zgubila. Torej so nekaj kmečke moči, ki je bila v tem kapitalu, brez najmanjše koristi zapravili.

Rekli mi boste: »Zase in za svoje govoriš.« Res je, ker sem prepričan, da velik del slovenske duhovščine brez bira živeti ne more. Toda slovenski kmet ne more danes v svojem zdravem jedru obstati brez slovenskega duhovnika, oba sta tesno in neločljivo združena. Vzrok odkupa ni bila velika gospodarska sila, ampak vse kaj drugega. Danes so pametni kmetje spregledali in si v tem ne žele nobenih prememb. Še eno besedo stanovskim tovarišem. Lansko leto mi je rekel ugledni župnik: »Glej samostojen je, pa tako moli.« Bog ve kolikokrat se primeri, da hoče tudi najhujši politični nasprotnik ravno domaćega župnika imeti ob zadnji uri. Meni se vedno zdi ob takih priložnostih, da je slovenski kmet že po naravi dober katoličan. Kmečki župnik.

ministrstva z dne 28. februarja 1863 pa je le rečeno, da taki agenti ne smejo izstavljal pravnih listin, da ne smejo nastopati kot pooblaščenca za stranke na sodiščih in delati sodne vloge. Vse drugo pa smejo delati. I seveda, saj so od državnega oblastva nastavljeni, koncesionirani »agenti za privatne posle!«

Kmet, ki se mu vsiljuje tak javni agent ko rabi kakšno posredovanje, naj se spomni teh vrstic in naj gre k notarju ali odvetniku, ki je za posredovanje izsolan in vrši svoje delo pod neposrednim nadzorstvom oblastev.

Vsem tovarišem!

Bližajo se nam lepi božični in novoletni prazniki. Tovariši, glejmo, da bo prihodnje leto boljše za naše kmetko ljudstvo, kot pa je bilo doslej. V starih časih so se naši pradedje morali boriti z orožjem za svoj obstanek, kar nam sedaj ni treba. Mi se borimo z uma svitlim mečem! Za časa kmetških puntov so vsi nastopali proti nam, duhovska in svetna gosposka, ki je pošiljala svojo vojsko morit kmete, zahtevajoče le svoje pravice. Gosposda je v krvi udušila odpor kmetov za svoj obstanek. Kmetškega kralja Matijo Gubca je takratna oblast kronala z železno krono na razbeljenem prestolu v Zagrebu na javnem trgu samo zato, ker se je potegoval za pravice svojih sotrpinov kmetov. Kako je v času inkvizicije gosposka preganjala vse zavedne ljudi, češ, da so brezverci, toda pravi vzrok je bil v tem, ker so vedeli, da kmeta tem lažje izkoriščajo, čim nevednejši je. V potokih prelita kri kmetških mučnikov mora roditi tisočere sadove, kakor kri prvih kristjanov.

Tovariši, pokažimo, da smo vredni sinovi svojih očetov, kajti nam se ni treba boriti z orožjem v roki za svoj obstanek in svoje življenje. Mi lahko zmagamo s svojo stanovsko samozvesto. Naša dolžnost je, da širimo vselej in povsod misel osamosvojitve podezelskega ljudstva izpod jarma izkoriščujočih nas strank. To pa bomo dosegli le s širjenjem našega časopisa. V vsaki hiši mora biti z novim letom »Kmetški list«. Kdor pa more, naj si naroči tudi »Narodni Dnevnik«. Nam ni treba izpostavljati svojega življenja, kakor so to morali naši predniki, treba je le, da zrtvujemo nekaj dinarjev za zmago Stare pravde. — Stranka brez časopisa je kakor armada brez orožja. Nekateri hujkajo proti našemu časopisu, češ, da je proti veri, kar pa ni res. Te nam najlepše dokazuje naš program. Res pa je, da je in bo proti vsakemur, ki vere zlo-

Našo vlado pa bi opozorili, da naj prepreči delovanje teh agentov na podlagi skoro 100 let starega avstrijskega dekreta, ki pa velja le za Slovenijo in Dalmacijo, za druge pokrajine pa ne. Dalje naj tudi pripravi glede sodnikov in drugih uradnikov, ki bi dobili skomine po advokaturi, tak zakon, da ne bodo mogli špekulirati na — penzijo, ki naj jo plačuje država, da bo njihov odvetniški zaslužek še — boljši. To kvari ugled sodišč in drugih uradov ter se mora že radi tega urediti drugače, kot je to sedaj po zastarelih predpisih urejeno.

rablja v umazane sebične in politične namene. Kristus je z bičem v roki izgnal prodajalce iz templja in je učil: »Moje kraljestvo ni od tega sveta!« Naše ljudstvo ni proti veri in duhovščini, to se vidi najlepše v takih krajih, kjer je duhovnik res Kristusov namesnik, ne pa političen agitator. Kako je priljubljen in vse ga spoštuje! Imamo nekaj res vzor duhovnikov, kateri so vredni vse časti. Ravno tako razni doktorji, profesorji in drugi. Ne vsi ali veliko jih je, ki so res kmetški prijatelji. Poznajmo nas le ob času volitev, takrat nam obetajo deveto deželo, kjer se bode cedilo mleko in med. Po volitvah se pa to vse neha. Ravno se po izreku: »Obljubiti in dati je preveč.« Skušali smo pa sami bitko na svoji koži, kakšne so demokratske dobrote za nas. Visoke izvozne carine na kmetске pridelke, vedno večji davki, izkoriščanje kmetškega ljudstva na vse načine, to so demokratske dobrote za podezelsko ljudstvo. Kajti bolj ko bo dežela izmognjena in zadolžena, boljše bo za tako gospodo.

Tovariši, izšlo nam je solnce svedbe v združitvi z brati Hrvati v Zvezi slovenskega kmetškega ljudstva. Toda to solnce zakrivajo oblaki, katere pa lahko preženemo z združenimi močmi, kakor se to prav lepo vidi pri zadnjem običnem zboru »Kmetijske družbe«, kjer so klerikalci sijajno propadli. Sedaj ob novem letu je čas, da se naročajo časopisi. Poskrbimo, da se število naročnikov »Kmetškega lista« pomnoži. Le v slogi je moč. Mi vstajamo in njih je strah. Le z združenimi močmi bomo dosegli, da se bodo naše razmere zboljšale. Sedaj ob praznikih je najlepša priložnost za pridobivanje novih naročnikov.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem borecem za staro pravdo, posebno vsem fantom in dekletam! — Ivan Lekar, kmet iz Primškevega.

Razpis nagrad za nabiralce novih naročnikov „Kmetškega lista“.

Zadnje tedne smo razposlali pole za nabiranje naročnikov na naš list. Sedaj nam je potrjovalec somišljenik poslal 2500 Din z naročilom, da naj ta znesek razdelimo kot nagrade onim nabiralcem, ki bodo nabrali v svojem okolišju največ novih naročnikov za »Kmetški list«. — Z ozirom na to javljamo sledeče:

1. Nagrada po 500 (petsto) dinarjev dobi izplačano tisti nabiralec, ki nam bo do 15. februarja 1926 poslal največje število novih naročnikov in yposlal za vsakega tudi celoletno naročnino po 30 dinarjev.
 2. Pet nagrad po 200 (dvjesto) dinarjev dobi nadaljnjih pet nabiralcev, ki so glede števila novih naročnikov na 2., 3., 4., 5. in 6. mestu.
 3. Deset nagrad po 100 (sto) dinarjev prejme nadaljnjih deset nabiralcev, ki so glede števila novih naročnikov na 7.—16. mestu.
- Pogoj za vse je, da najpozneje do 15. februarja 1926 vpošljejo spiske novih naročnikov, ki so jih dobili v svojem okolišju in vpošljejo do takrat tudi za vsakega celoletno naročnino po 30 Din. Dne 15. februarja 1926 bo uprava »Kmetškega lista« na podlagi svojih knjig in vposlanih spislov takoj določila, komu razpisane nagrade pripadejo. Imena obdarovanih bomo javili v »Kmetškem listu« in bomo pri vsakem navedli število novih naročnikov, ki so jih pridobili.

Za novega naročnika se ne prizna, ako se prepiše kot naročnik član družine, ki je že doslej prejemala naš list. V takem slučaju se pripozna nov naročnik le, če bo istocasno list naročen tudi še na staro ime.

Nagrade v knjigah, ki smo jih razpisali v posebnih okrožnicah, ostanejo v veljavi zraven tu razpisanih denarnih nagrad.

Somišljenike in prijatelje vabimo, da se čim boljše posvetijo nabiranju novih naročnikov na »Kmetški list«. Pravico do nabiranja ima vsakdo, ki prejme našo nabiralno polo. Kdor nabiralne pole ni prejel, a bi želel nabirati naročnike, naj piše dopisnice na upravnistvo »Kmetškega lista«, Ljubljana, Kolodvorska ulica štey. 7.

Razne politične vesti.

»Gozd bajonetov« so videli po esesarskih uredništvih, ko je prišel minister St. Radić v Maribor. Beograjski tigri pa so knjigo svojih blamaž obogatili z novo blamažo, ker so interpretirali notranjega ministra glede koncentracije mariborskega orožniškega bataljona. Esesarski resničoljubni naj pomislijo, da ima ljudstvo, ki uživa njihovo politično krmo, tudi oči in ušesa. Marsikdo — celo zagrizenci — je sprevedel po Radićevem shodu, da sloni vsa esesarska politika na laži, natočevanju, obrekovanju, zaviljanju in hinavščini — torej na onih

»ednostih«, ki jih katekizem prav podrobno označuje kot grehe, ki so posebno ostudni. Pravično plačilo za tako zastrupljanje zdrave in poštene ljudske duše ne bo izostalo!

»Zandarje« so videli pri »Naši Strazi« v nedeljo, dne 13. t. m., na žalost pa nobenega zandarja videti ni bilo. Castiti resničoljubni pa si vedo pomagati, zato so zapisali v svojem pljuvalniku, da so bili zandarji — preoblečeni! Da bo konec te bajke, moramo izjaviti, da je naše rediteljstvo bilo tako organizirano, da bi bila nevarna igra slediti hujakačem. Resnica

je namreč, da so esesarji več kot teden prej hujskali, da pa k sreči niso našli odziva, ker je ljudska pamet treznejša, kakor od preobilice alkohola razgrete butice esesarskih hujšaskih kolovodij, ki so se poskrili. Imena so znana. Če želite, Vam postrežemo z njimi!

Višek demagogije je, ako »Naša Straža« od 16. t. m. zapiše: »V nedeljo 13. t. m. je bil Radić v Mariboru, v ponedeljek po shodu, dne 14. decembra pa so bili mariborčani in okoličani neprijetno presenečeni: Cena kruha se je dvignila pri enem hlebcu za 2 kroni! Živijo Radić!« Ta bedarija je sicer nerazumljiva, a značilna za obupno razpoloženje v Eses-cirkusu, kjer morajo biti sami bedaki, ki se zadovoljujejo s tako duševno hranol — Sicer pa je ljudstvo hvalabogu že sprevedelo, kam ga je dovedla brezmerna demagogija SLS.

Popolen narodni izdajalec je postal te dni naš tov. Prepeluh. Ob zadnjih volitvah je dični naš dr. Korošec proglasil tov. Prepeluha za narodnega izdajalca, menda zato, ker mu je hodil v zelnik. Sedaj so pa že »jugoslovenci«, ki se zbirajo okoli »Jutra« proglasili tov. Pucelja in Prepeluha za prava pravcata narodna izdajalca. Tako je tov. Prepeluh že kompletan narodni izdajalec, tov. Pucelj pa šele na pol. Obstoji pa opravičeno upanje, da bo dični g. dr. Korošec ob prvi priliki tudi še tov. Pucelja požegnal za pravega narodnega izdajalca. S tem bi bila stvar v redu in tov. Pucelju zadoščeno.

Avtoriteta oblasti. Avtoriteta ali veljava oblasti je v vsaki državi neobhodno potrebna, zlasti še v demokratični državi, kjer velja načelo, da si ljudstvo samo po svojih zastopnikih postavlja svojo oblast, ki jo mora ravno zato tembolj spoštovati, ker je od njega postavljena. Oblast pa izvršujejo uradniki, zlasti višji in najvišji uradniki, med katere štejemo tudi velike župane. Veliki župani niso le uradniki v navadnem pomenu besede, kakor financarji ali dacarji in policaji, ampak so politični uradniki, ki so odgovorni za to, da se izvršujejo vsi zakoni v duhu vsakokratne od ljudstva po njegovih parlamentarnih zastopnikih postavljene vlade. Zato velja po vseh demokratičnih državah pravilo, da se z izpremembo vlade ali vladnega sistema izpremene tudi visoki, politično odgovorni uradniki. Kjer imajo visoki uradniki kaj smisla za takt in dostojnost, z izpremembo vlade odstopajo sami, kajti to izgleda sicer jako čudno, če ostane veliki župan, ki je nekdanji prišel na svoje mesto kot politični zastopnik n. pr. SDS, še vedno na svojem mestu, če pride na vladno n. pr. SLS ali pa kakšna druga stranka. A še bolj čudno izgleda, če poskušajo tak gospod na skrivaj, proti jasni volji nove vlade, svojo staro politiko izvrševati tudi še pod novo vladno, zanasajoč se edino le na prazen up, da nova vlada ne bo dolgo trajala in da bodo prišli v kratkem zopet stari gospodarji na krmljo! Na Hrvaškem so bivši veliki župani takoj razumeli novo dobo in so prostovoljno odstopili in se umaknili novim ljudem. Kako dolgo pa bomo čakali v Sloveniji na slovesen odhod zastopnikov bivšega PP režima? Ali gospodje ne čutijo, kako smešni postajajo v svoji trmoglavosti? Ali ne čujejo, kako silno morja pasti avtoriteta in veljava velikega župana med ljudstvom, če ljudje vse to gledajo? Mar za velikega župana n. pr. v Ljubljani še ni dovolj jasno, da mu ne bo pri najboljši volji več mogoče uveljaviti pri nas se zanaprej Žerjavove volje, ko mu je njegov minister z razveljaviteljem ljubljanskih, na Žerjavovo povelje že razpisanih volitev tako očito dopovedal, da Žerjavova patronanca in protektorat nič ne pomenita? Isto velja za gospoda v Mariboru. Kako dolgo še?

Žerjav se pripravlja za volitve. V svoje tedenske cajtenge piše »pisma iz Beograda«, ker se boji, da bi sicer ljudje pozabili na njega. In kaj piše! Človek mora trikrat prečitati naslov lista, ker je pri čitanju Grogetovega pisma prepričan, da ima v rokah »Domoljuba«, ki si je po vsej pravici zaslužil ime »Lažiljub«. Ne le, da Gropa svoje bralce, če jih sploh kaj ima, farba, nego on očividno duševno peša. Le na tak način je razložiti, da more Gropa zapisati, n. pr. sledeče duhovitosti: »Hud mraz smo imeli te dni. Le v narodni skupščini je bilo prav vroče.« Ali: »Koliko so kričali radičevci na nas sam. demokrate, ker ljudstvu nismo lagali glede davkov.« Ali: »Radićeva stranka je začela pešati.« (Zapisano v času, ko v Sloveniji vse kar drvi za Radićem!) Itd. A končno poziva volilce, da ga naj ne pozabijo pri prihodnjih volitvah. Kaj se Gropa res boji za mandat? Mogoče je strah utemeljen.

Javne agenture.

Kmet se vpraša, če gre po Ljubljani, Mariboru ali Celju: Kaj je treba toliko odvetnikov? Bilo jih je že pred prevratom dovolj, po prevratu pa jih je res že dosti, pa še opažamo, da se dosluženi sodniki, ki vlečejo od države polno penzijo — kar lépo na tihem vpišejo za odvetnike. Ali dviga ugled sodnikov tako postopanje, to je vprašanje za-se. Mi bi le povdarili, da kjer je dosti odvetnikov, je mnogo spornega duha, kajti odvetnik, ki mu gre trda za zaslužek, ne bo rad svetoval k mirni poravnavi.

In notarjev? Ali jih je premalo, ali preveč? Na deželi so tam, kjer ni odvetnikov, v resnici sila blago vpliva-joč stan, ki pozna, osobito če se notarjati prehitro ne menjavajo, takorekoč vsakega gospodarja oseben in more v resnici v vseh pravnih zadevah prav svetovati; če se le hoče. Ker je notarjev tudi v mestih le malo, bomo rekli, da je notarjev ravno pravo število nastavljen.

Zdaj po prevratu pa smo dobili kar naenkrat vse polno — javnih agentur! V 70 letih prejšnjega stoletja je bila na vsem Kranjskem, namreč v Ljubljani, ena sama agentura, danes jih je vse polno v Ljubljani, v Mariboru, v Celju, pa tudi na deželi! Kdo so ti gospodje, kaj je njihov posel? Oboje vprašanje je zelo važno, kajti iz odgovorov bomo videli, kako vrtavja politika — korita, ne da bi vprašala ali je to v skladu s potrebami ljudstva in z intereso že obstoječih stanov.

Te javne agenture so dobili v zadnjem času večinoma politični uradniki, so morali vsled tega »izpreči«, ker so se v svoji prejšnji službi pokazali take, da jih vlada, ki je dobila vajeti v roko po tisti vladi, ki je bila te uradnike nastavlila, ni mogla več na njihovem položaju pustiti. So pa tudi taki možje javni agenti postali, ki so sami zapustili državno službo, ker jim je bilo za boljše zaslužek.

Pečajo se pa ti agentje z vsemi mogočimi posli, posredujejo pri posojilih, nakupu in prodaji zemljišč, intervencirajo po ministrstvih za kakšne koncesijske zadeve, službe itd.

Če se vpraša, ali imajo sploh kakšno posebno strokovno izobrazbo za take posle, mora se odgovoriti, da nikakor ne. Če se vpraša, koliko smejo računati za posredovanje, odgovorimo, da tarifov ni, dasi so za odvetnike in notarje predpisani in se dajo stroški notarjev in odvetnikov v mnogih primerih odmeriti ali poprosoditi po kakšnem oblastvu. Agent pa stoji izven vsake take poprosoje, izven tarifov, računa pač, kakor se mu zdi, seveda ravno tako, kot bi bil advokat, kar pa ni! Če se vpraša, ali ima javni agent nad seboj kakšno disciplinarno oblast, kakor notarji ali advokati, dobimo odgovor: Nikakor ne! Za Boga milega, kakšnih predpisov pa se drže ti-le agentje?!

Nastavljajo jih po nekem dekretu državne pisarne bivše Avstrije z dne 16. aprila 1883. V razpisu državnega

Zlomljena diktatura. Slovenske politične stranke, zlasti eseslarji in liberalci, so živeli in še živijo v trdni veri, da smejo ljudje verjeti in delati le to, kar piše in komandira njihovo časopisje. Nedeljski Radičev shod v Mariboru je pa dokazal, da esesarsko-liberalna komanda ne drži več, kajti kljub vsem hujškanju proti Radičevemu shodu v Mariboru se je zbralo v nedeljo tam toliko ljudi, kakor jih Jerjav in Korošec v 50 letih ne spravi skupaj. To je dobro znamenje za politično dozorevanje našega kmečkega ljudstva. Esesarsko-liberalne farbarije so sili že vsi pametni ljudje do grla.

Zaloten veliki župan. V mariborski oblasti vlada veliki župan g. dr. Pirkmayer. Ta mož je pri zadnjih volitvah strahovito divjal proti radičevcem. Ljudje niso smeli dobivati radičevskih časopisov, kjer pa so orožniki divjali kakor nad Turki. Orožnike, ki jih je dr. Pirkmayer komaj pred letom dni pošiljal proti radičevcem, je sedaj jako krotko in vdan v voljo božjo, poslal v varstvo za radičevce, sam pa se je Radiču priklonil! Mi smo že pred dobrim letom zatrjevali velikemu županu, da bo svoje postopanje pri volitvah še zelo obžaloval in da mu bo »toti prokleti Kelemina« še jako neprijeten, pa nam ni hotel verjeti. Mogoče nam verjame danes?

Kaj najbolj potrebujemo? V našem javnem življenju nam je najbolj potrebno, da se vrne ljudem zvest, da je vsakemu mogoče priti do svoje pravice brez ozira na politično strankarsko pripadnost. Ta nekdanj silno živa zvest je dandanes skoraj popolnoma izumrla. To ni samo krivda svetovne vojne, ampak je v prvi vrsti naša lastna krivda, oziroma krivda naših političnih strank, ki so v vsako panogo naše javne uprave zanesle dobro porčilo dnevnih političnih umazanij, namesto, da bi bile skrbno varovale javno upravo pred usodnimi posledicami političnega strankarskega boja. Veliki

ka krivda naših političnih strank, namreč liberalne in esesarske, je v tem, da se je v liberalcih živlelo prepričanje, da zastojni iščejo svoje pravice, kadar so Koroščevci na vladi, v eseslarjih pa prepričanje, da zastojni iščejo pravice pri liberalcih. To je za našo javno moralo največja nesreča. Kako daleč gre strankarska zagrizenost in kako globoko je padla naša javna morala, dokazuje »Jutro« s svojo trditvijo, da je novi šef prosvete dr. Dragotin Lončar »klerikalec«, in sicer zato, ker je imel pogum, da je popravil esesarskemu učitelju storjeno krivico! Mi pa pravimo, da je čisto vseeno, če je novi šef prosvete liberalci, klerikalec, komunist ali pa radikal, ampak glavno je, da je pošten in pravičen človek, ki v enaki meri deli pravice vsem, a tudi v enaki meri popravlja enim in drugim storjene krivice, če in kolikor jih more. Mi smo trdno prepričani, da bo pod radičevsko vlado tako tudi ostalo, pa naj bo to komu vseč ali pa ne! Političnih kupčij in nasilstev v javni upravi mora biti konec in mi upamo, da se v tem strinjajo z nami vsi poštene, pravični in resni ljudje.

Velika pridobitev nove vlade, v kateri sedi in sodeluje tudi Radič, je to, da je nastopilo v javnem življenju znatno pomirjenje. Uradnik in učitelj pod staro vlado nista bila nikdar sigurna, ali bosta ostala na svojem mestu ali ne, če sta bila še tako poštena in dobra javna delavca, ker sta morala biti obenem tudi priganjača za to ali ono stranko. Danes pa se to žalostno stanje temeljito popravlja in vsak uradnik in učitelj je lahko popolnoma miren, ker se nikomur ne bo skrivil niti en las, če bo delal in uradoval po zakonu. To je za našo javno življenje velika pridobitev in to tudi povsod čutijo. Danes ni nihče več preganjan zaradi svojega političnega prepričanja. Preganjan in kaznovan bo samo tisti, ki je kaj zakrivil, to pa mora biti in je popolnoma v redu. Ta pridobitev je padla na Slovenijo iz Radičeve torbe. Ljudje naj pa presodijo, kaj je bolje, ali doba mirnega dela ali doba večnega preganjanja.

rezervira edino le za prizadete vasi ob kanalu. 5. Garancija za vse morebitne posledice, ki jih še sedaj ne vidimo, a bi pa lahko nastale.

Vel. Dolina. Preteklo nedeljo se je vršilo na tukajšnji petrazredni osnovni šoli znanstveno protialkoholno predavanje s skriptičnimi slikami, in sicer: za stariše ob 8. uri, za odraslo mladino ob 11. uri in za šolsko mladino ob 14. uri. Udeležba je bila vse trikrat naravnost sijajna. Predavatelj g. Joško Lindič iz Ljubljane je živo orisal kvarni vpliv alkohola tako z zdravstvenega, kakor tudi z moralnega in gospodarskega stališča. Priporočal je izdelovanje brezalkoholnega vina iz sadja in grozdja. Poslušalci so z vidnim zanimanjem sledili izvajanju predavatelja. Ker se bo brezalkoholno vino lahko še dražje prodalo, kakor alkoholno, bo protialkoholni razvoj v korist sadjarjem in vinogradnikom, ki se neopravičeno bojujejo treznostnega pokreta. Šolsko upraviteljstvo izreka zahvalo veleposestniku Mokric g. Bergerju in graščinskemu upravitelju g. Mihajloviču, ki sta poslala voz brezplačno po predavatelja v Brežice in nazaj. Istotako se izreka zahvala tuk. župniku g. Janezu Gnjezdri in predsedniku kraj. šol. sveta posestniku Francetu Zrlicu iz Breganskega sela za njuno naklonjenost in sodelovanje.

Iz črnomeljke okolice. V tuk. srezu pogrešamo že dalj časa kmetijsko-strokovnega večaka. Pred časom je tu vršil posle okr. ekonoma domačin g. Ivan Konda, ki pa je iz nam neznanega vzroka izstopil. Prirejal je poučne predavanja v vseh občinah, kmet. poučne tečaje itd. z uspehom in našo popolno zadovoljnost. Belokrajina je pokrajina zgolj kmetijskega značaja, a zapuščena je od nekdanj. — Maršikaj bi se dalo izboljšati. Drugod se ustanavljajo razne kmet. strokovne organizacije. Pri nas tega ni. Kmetijsko podružnico, kar jih je, le života-rjijo. Vin. zadruga, ki je bila ustanovljena pred leti, visi med življenjem in smrtjo. Če že kmetje plačujemo davke, enako drugim v državi, imamo pravico staviti zahtevo, da se nas ne zapostavlja. Ako je na račun državnih stroškov nastavljen v vsakem okraju kmetijsko strokovni organ, zakaj bi ga pri nas ne bilo? V interesu naprednega kmetijstva pozivljamo vse merodajne kroge, da temu odpomorejo. — Kmetovalci.

Štajersko.

Slov. gorice. V zadnjem »Slov. Gospodarju« pravi g. Zebot svojim ovčicam, da jim je cel mesec na razpolago. Ker se vsrjijo sedaj na kmetih kolone, je seveda dobro priti v Slov. gorice na turež. Kdor je željan Zebotove učenosti, naj mu piše. Trg Sv. Lenart je že pokazal, kako ljubi Zebota in počasi bodo tudi sosedne občine in fare izpregledale. Laž ima kratke noge in lastna hvala, cena mala. Vsak razumen človek mora že vendar spoznati, da je esesarsko delo celih sedem let le varanje kmetškega ljudstva. — Kmet iz Slov. gorice.

Iz celjskega okraja. Tukaj mnogo pristašev želi, da bi bil v kratkem zbor zaupnikov tudi v Celju, kjer bi govorili naši kmetijski voditelji g. minister St. Radič ter tovariša Pucelj in Prepeluh. Hoteli smo v Ljubljano ali v Maribor, toda je predaleč in so za sedanje težke čase preveliki stroški. Zato si zelo želimo, da bi našo prošnjo uslišali in tako zbor v Celju priredili.

Sv. Jakob pri Kalobju. 10. decembra ob 7. uri je zaspala v Gospodu mamica Katarina Podgoršek v starosti 86 let. Bila je skrbna gospodinja in vzgojiteljica svojih 9 otrok, izmed katerih 4 živijo, a 5 jih že krije črna zemlja, med katerimi je bil eden frančiškanski vikar v Novem mestu. Dragga mamica, vzgojila si vse v krščanskem in v kmečkem duhu! Vas ni več! Vaše čuječnosti ne vidimo več. Neopazno mamico in njene vrline bomo ohranili v trajnem spominu. Naj spava mirno, dobra mamica in naj ji bo zemlja lahka!

Maribor. Prejeli smo iz kroga starišev: Kaplan Hrastelj je katehet na samostanski meščanski šoli za deklice. Bolj kakor drugi kaplani, se bavi ta gospod s politiko, katere niti v šoli ne more pustiti. Kakor nam pripoveduje njegove učenke, napada St. Radiča (torej svojega prosvetnega šefa Op. ur.) kot brezverca itd. Mi stariši absolutno ne bomo trpeli, da mladi, življenja neizkušeni kaplan, ki nima pojma o ustroju družine, zastripulja s svojimi privatnimi političnimi nazori nežna srca naših deklic. Za danes zadostuj ta rahel opomin, drugi pa bomo našli način, kako depolitizirati šolo, četudi je samostanska. Usiljuje se nam mnenje, ali ni tako postopanje veroučitelja morda znak zahvalnosti novemu g. prosvet-

nemu ministru za veliki čin vrnitve samostanskih šol, ki so Pribečeviču obležale v želodcu? Tudi smo mnenja, da taki veroučitelji s svojim nastopanjem škodijo zavodu č. šolskih sester, ki jih sedanj prosvetni minister po svojem notranjem prepričanju ne bo preganjal. — Prizadeti stariši deklic 4. razreda mešč. šole č. šolskih sester v Mariboru.

Sv. Peter pri Mariboru. G. prosvetnemu šefu mariborske oblasti Blagovolite vprašati g. ministra prosvete, ali mu je znano, da je posl. Zebot v nedeljo 6. t. m. sklical v samostanski šoli političen shod, na katerem je napadal g. ministra prosvete in kaj misli g. minister ukreniti, da se šolski prostori ne uporabljajo v politične svrhe g. Zebota? — Sentspeterski Radičevci.

Iz Pohorja. Pri nas je inspekcija dela napravila revizijo žag; pri tem zahteva razna popravila, ki so združena s stroški, a bi se morala v kratkem roku izvršiti. Naše žage obstojajo z večine nad trideset let, bile so od obrtne oblasti odobrene. Ker so to kmečke žage, vpoštevala je nekdanja oblast posebne potrebe in razmere ter so tudi po tem ravnala. Pričakovati bi tudi od naših uradnikov in od inspekcije dela, da gre na roko našim kmetom, ki so v težkem položaju in v denarnih težkočah. Les je padel nad

polovico, davki so se povečali, delavci nočejo o znižanju plač nič slišati, kar kupi kmet v trgovini, je pa neznosno drago in ni v nobenem razmerju s prodajne cene lesa. — Za plačevalci imamo zavarovalnico, vsako leto se morajo stavbe popravljati, treba nadomestiti orodje itd. To vse bi pač oblasti morale vpoštevati. Med tem pa sledijo razne naredbe in odredbe ena drugi. Komaj plačati eno, imaš na vratu že drugo. Letos smo začeli plačevalci že takse od žag, sedaj zopet bi naj kmet od svojega delavca iztirjal davek, pa kako — kmetije so na robu propada. — Kmet ne more nositi več bremen. Pravično bi bilo, da bi se kmečkim pridelkom primer-no znižali vsi dohodki uradnikov, vojaštva, orožništva, manj uradnikov, pa tisti naj več delajo, tudi 10 ur na dan. Kmet mora delati od zore do mraka, največkrat pa še celo noč za njega ni nobene ure. Mi stojimo pred splošnim obubožanjem po ne mali zaslugi slovenskih uradnikov.

Gospodje ali se zavedate svojih dolžnosti? Ali veste, da je zdravje Vaše družine v Vaših rokah? Nesnaga in umazanija sta največja sovražnika zdravja, pobijete jih uspešno le, ako uporabljate za pranje in čiščenje samo milo »GAZELA«.

Novice in razno.

Prosvetni minister g. St. Radič obhaja na dan Sv. Stefana svoj 54. god. iskreno čestitamo! Se na mnoga leta! »Kmetijski koledar« za leto 1926 stane 10 Din, po pošti 1 Din več. Naroca se pri Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8.

80letnica Nikole Pašića. V soboto 19. t. m. je poteklo 80 let, kar se je veliki jugoslovanski državnik, naš sodanji predsednik vlade rodil v Zajecaru. Gimnazijo je dogotovil v Kragujevcu, v Curihu (Svica) pa tehniko. Leta 1873 je stopil v srbsko drž. službo in je izdelal načrt za prvo železnico v Srbiji. Za politiko se je zanimal že od mladosti. V početku je bil socialist, a vedno je bil tudi navdušen Slovan. Slednja okolnost ga je tudi odvojila od socialistov. Radi svoje polneke je bil že l. 1874 odpuščen iz službe. Leta 1878 je bil prvi izvoljen v Zajecaru za poslanca. Bil je v skupini, ki je začela oster boj proti vladarju iz rodbine Obrenoviccev. V Zajecaru je nastala celo revolucija. 10 naukalnih voditeljev je bilo radi tega ustreljenih. Pašic je pobegnil v tujino, a je bil tudi obsojen na smrt. Pomilosten je bil še le leta 1890, na kar se je vrnil domov in je bil izvoljen za predsednika narodne skupščine, a l. 1891 je prvi postal ministerski predsednik. Istega leta je bil obsojen na petletno jeko radi atentata, ki je bil izvršen na kralja. Posredoval je ruski car in Pašic je bil zopet oproščen. Njegova stranka je končno leta 1903 vrgla Obrenovice in privedla na prestol Petra Karadzordza. Za ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev ima Pašic največje zasluge.

Novi cestni predpisi. Od 1. januarja 1926 mora vsak voz, bodisi z živalsko vprego, bodisi z motorno silo, voziti samo na desni strani ceste in pustiti levo polovico prosto za vozove, ki prihajajo v nasprotni smeri. Da se bo mogel cestni promet vršiti brez ovir in brez nesreč, se vsakdo opozarja, da se točno ravnajo po novem predpisu, ker se bodo vsi prestopki strogo kaznovali. Po dosedanjih predpisih se je bilo treba ogibati na levo in prehitovati na desno. Od 1. januarja 1926 se pa mora vsak voz, naj bo z živalsko vprego, ali z motorno silo, ali ročni voz, ali kolo, ogibati na desno in prehitovati le samo na levo, torej ravno nasprotno kot doslej, ampak tudi vedno voziti na desni strani v smeri vožnje, tako, da je vožnja po sredi ceste nedopustna. — Novi predpisi veljajo enotno za celo državo.

Čudež ali? »Slovenec« hvali Radiča. V sredo 16. t. m. namreč dobesedno piše tako-le »G. prosvetni minister St. Radič pri č. šolskih sestrah v Mariboru. G. prosvetni minister St. Radič je obiskal v nedeljo pred shodom zavod šolskih sester. V spremstvu č. matere prednice in sestre ravnateljice Anastazije Kopitar si je ogledal vse prostore zavoda, učne sobe, telovadnico, kabinete z učili. Bil je ves zadivljen nad vzornim redom in moderno opremo in lepoto vsega zavoda. Gojenke so zapele g. ministru na čast dve pesmi, eno slovensko in eno hrvaško. G. minister je obljubil zavodu vso podporo z besedami, da dobra stvar zasluži podpore. Izrazil se je, da je to najlepši zavod te vrste v celi Jugoslaviji in da bil največji barbarizem

tako cvetočo institucijo v razvoju ovirati ali celo uničiti.«

Cena mleku v Ljubljani. Pri pogajanjih s tržnim nadzorstvom dne 15. decembra t. l. smo se zjediniili za ceno mleku in sicer: mleko postavljeno na dom 3.50 Din za liter. Mleko postavljeno na trg 3 Din za liter. Mleko postavljeno v mlekarah 3.25 Din za liter do nadaljnjega, kar naj vsi producenti in konzumenti vzamejo na znanje ter se teh cen držijo. — Mlekar-sko društvo za ljubljansko okolico.

Pred ljubljansko poroto je stalo zadnje soboto šest fantov iz Loga pri Brezovici in okolice radi hudodelstva uboja. Fantje iz dveh sosednih vasi so se sprli pri plesu, nadaljevanje spora pa se je vršilo na cesti, kjer so se dali s koli in podobnim »orožjem«. Pri tem je 21letni Jernej Pleško, posestnika sin iz Pleševice št. 34, dobil tako težke poškodbe, da je par dni na to umrl. Obsojeni so bili: Janez Filipić, Franc Camernik in Rudolf Avsenek vsak na dve in pol leta, Jože Francelj na poldrugo leto, Anon Filipić in Joško Maver vsak na eno leto težke ječe. Nauk: Fantje, bodite pametni in ne prepirajte se med seboj!

Cudne obsodbe. Pred mariborsko poroto sta se eden in isti dan zagovarjala dva zločinca: Eden zaradi uboja, drugi radi konjske tatvine. Kazen radi uboja je bila dve leti ječe, a kazen radi konjske tatvine tri leta ječe. Potemtakem je konja ukrasti večji greh, kakor bližnjega ubiti.

Dohodnina. Kako se napoveduje in kako se sestavljajo pritožbe. Cena 10 Din, po pošti 1 Din več. Naroca se pri Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Janez Trdinova ulica 8.

Zdravnik je umoril lastno hčerko. To se je zgodilo v Ameriki. Deklica je bila rojena brez nog in rok in razen tega je bila gluha. Oče je ljubeče skrbel za hčerko in jo neumorno negoval. Tako je delal celih 32 let. Ko pa je čutil, da postaja star in je domneval, da bo kmalu umrl, je sklenil hčerko usmrtiti. Usmrtiti jo je v spanju s kloroformom. Oče je strašno dejanje storil iz očetovske ljubezni do misli, da po njegovi smrti za nesrečo ne bi bilo ne bo znal nihče pravilno skrbeti. Vkljub temu ga je sodišče pozvalo na odgovor.

Gospodinja in dekleta ponovno opozarjamo na splošno priljubljenost: »Kuharske bukvice za kmečke žene in dekleta«. Cena jim je 7 Din s poštnino vred. Naroca se pri: Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Janez Trdinova ulica. Naročite takoj, ker zaloga pohaja!

Telefon v Belgiji. Pred vojno je bilo v Belgiji 55.000 telefonskih naročnikov, danes jih je v tej mali državi že 117.000. Belgija bo kmalu dosegla Dansko, kjer ima telefon vsaka kmetijska hiša.

Evina jablana. Na azijskem otoku Cejlonu raste med raznimi drugimi posebnostmi tudi drevo, ki mu pravijo »Evina jablana«. Njegovo cvetje zelo lepo diši, sad pa je na zunaj podobno jabolku. Zunaj je pomarančaste barve, znotraj temnordeče. Vsak sad pa ima nekako znamenje, kakor da bi kdo že odgriznil en kos. Jabolko je strupeno.

Zrtov pramernerja. V Nikitcu v Črni gori so našli pred kratkim v pla-

Shodi in razne prireditve.

V Dvorski vasi pri Vel. Laščah se vsrj v nedeljo 27. decembra dopoldne pri tov. Karolu shod, na katerem poročata tov. Pucelj.

Nadni tedenski sestanki krajevne organizacije ZSKL v Mariboru se vršajo vsak tork ob 8. uri zvečer. Ob tej priliki se sprejemajo tudi prijave za članjenje v krajevno organizacijo. Izdaneve ustmene ali pisne prijave sprejema tudi tajništvo ZSKL v Mariboru, narodni dom 1.

Krajevni odbor ZSKL v Mariboru izreka s tem vsem rediteljem, kakor tudi onim, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli, da je cela prireditev o priliki prihoda predsednika Stefana Radiča v Maribor se vršila v naj-

lepšem redu in se razvila v sijajno manifestacijo naše misli, svojo iskreno zahvalo. — Dr. Faninger s. r., predsednik.

Društvo kmetijskih fantov in deklet Dol. Beričev ponovi v soboto, na dan Sv. Stefana dne 26. decembra ob 3. uri popoldne v Beričevem narodno igro »Kokovnjač«.

Mala Nedelja. Narodno kulturno društvo priredi na Silvestrovo v četrtek 31. decembra točno ob pol 7. uri v društvenem domu »Silvestrov večer« z zelo zanimivim sporedom, godbo in plesom. Vabimo vse prijatelje društva od blizu in daleč k prav obilni udeležbi.

glede elektrarne so: 1. Da koncesijonarka prizna in upošteva uradno cenitev zemljišč, ki se je vršila na licu mesta tekom meseca maja l. 1924. Prizadeti nimajo zemljišč za odprodajo, ker jim zemlje še v veliki meri primanjkuje. Dalje je predvidevati, da se bo delala interesntom zemljišč velika zamuda radi dostopa na polje, ker bodo morali hoditi preko kanala na svoja polja le na gotovem mestu, medtem ko imajo sedaj dostop vse širrom le po najbližnjih prehodih in radi vseh teh nedostatkov ne dobijo nobene odškodnine, razen zahtevane vsote od prodanih zemljišč. Preostala zemljišča bodo pa v mnogih slučajih tako razkosana, da bo zelo otežkočeno obdelovanje. Tu se bo utrpela velika škoda. 2. Mostovi na prevoznih naj se zgrade tako široki, da se je možno izogibati z obloženimi vozovi, ker bi bile za ljudstvo v nasprotnem zle posledice, saj bodo mostovi zelo dolgi. Katastrofalne povodnji prete vsako leto najmanj dvakrat in je umevno, da je vsaka minuta za poljedelca dragocena, kadar izvaja svoje pridelke in jih rešuje. Že zaradi teh posledic mora imeti most vsaj 5 metrov vozne širine. Ljudstvo nikakor ni dolžno priti v slabši položaj v prilog mesta Zagreba. K temu je še pripomniti to, da bodo čez omenjeni most izvažali posestniki Krške vasi v mali izjemi vse seno, kar ga imajo! Umevno je, da se seno naklada na vozove v širini treh metrov in še več. — 3. Koncesijonarka mora dati garancije, da bo pri izlivu kanala v reko Krko imela zadostni odtok tako, da ne bo Krška vas radi tega trpela na povodnji. 4. Da koncesijonarka že obljubljeno električno silo 100 kilovatov

Dopisi.

Kranjsko.

Sv. Jakob ob Savi (občina Podgorica). Pri nas so se vršile občinske volitve 10. dec. t. l. V starem občinskem odboru je sedelo 6 pristašev dr. Koroščeve stranke in 3 od naše stranke. Pri sedanjih volitvah pa je dobila naša stranka 5 odbornikov, kmetisko delavska ljudska stranka pa samo 4 odbornike. Za župana je bil soglasno izvoljen naš pristaš tov. Ivan Pečnikar iz St. Jakoba. Tudi vsi svetovalci so vrli naši pristaši. Tak sijajen napredek kmetijske stranke se je dosegel, ker ljudstvo uvideva, da je dobro gospodarstvo le takrat zasigurano, če ga vodijo dobri in poštene pristaši kmet-ske misli. SLS povsod propada, zato se loteva gospodov okrog vodstva obup in iščejo v zmedbi rešilne bilke, ki jih naj izveče iz vode, ne bo je, odpodili ste jo sami s svojo polomljeno politiko.

Krška vas. G. kaplan Tomažin je nekaj nezadovoljen radi sestanka, ki ga je pri nas imela ZSKL. Zato je dne 1. t. m. sklical na Stopicah sestanek SLS in je tam seveda v deveta nebesa povzdigoval g. Sušnika. Na sestanku je od g. Sušnika tudi zahteval, naj prepriča dovolitev koncesije mestu Zagrebu za elektrarno na Krškem polju, ako mesto ne izpolni vseh zahtev interesentov. Celo eseslarji so se pri-srčno nasmejali, ker dobro vedo, da g. Sušnik ne more ničesar prepričati, ker v Beogradu nobene veljave nima. Če se bo v tej stvari sploh dalo kaj doseči, potem morejo doseči le naši kmetaki poslanec, tov. Pucelj in Radičeva stranka. Naše glavne zahteve

nini uglednega domačina iz Gor. Polja, Jovana Babiča mrtvega. Truplo je bilo strašno opikano od čebel. Babič je postal žrtev praznovanja. V Črni gori obstoji namreč vraža, da mora oni, ki hoče, da mu prinesejo čebele srečo, en roj ukrasti, enega najti v šumi in enega kupiti. Babič je že dalje časa govoril, da se bo pričel pečati s čebelorejo in si je v resnici zgradil čebelnjak. Prvi roj čebel je kupil, drugega po dolgih mukah našel v šumi. Manjkal mu je torej še tretji, da mu prinesejo čebele srečo. Lepega večera je prisel neopaženo v sosedno vas in ukradel iz čebelnjaka en panj. Na povratku se je najbrže spodtaknil, panj je padel na tla in se razbil. Prebujene čebele so se razjarjene vrgle na nesrečnega Jovana in ga tako strašno opikale, da je kmalu umrl. Ker se ni vrnil domov, so ga šli iskat in ga našli šele čez nekaj dni mrtvega.

Dežele brez kamenja. Vrednost stvari zavisi od njene redkosti. To nam dokazuje tudi sledeče dejstvo: Po širnih nižinah najjužnejšega dela Amerike ni na stotine kilometrov daleč nobenega kamenja in je kamen tam tako redkost kakor pri nas diamant. Divjaki teh dežel sploh ne vedo, kaj je kamen. Ako jih usoda zanese v take kraje, da vidijo kaj kamenja, se temu zelo čudijo in si ga natože kot najdragocenejše blago, da ga odnese domov.

Koliko je človek vreden? Nek Anglež je prečnil snovi človeškega telesa in je izračunal, da človek ni več vreden, kot 13 dinarjev. Masti je v normalnem človeku za 7 kosov mila. Iz železa, ki ga ima človek, bi se mogel napraviti srednjeveliki žebelj. Žvepla je toliko, da bi lahko psa rešili bolh. Sladkorja je pol kozarce. Razen tega se najdejo še neke druge malenkosti. Vse skupaj je danes vredno okoli 13 Din. Obenem se vidi, s kako težkimi računi se mnoga gospoda bavi!

Cepljenje proti revmatizmu. Ravatelj dunajskega cepilnega zavoda je zdravniški družbi predložil spomenico, v kateri na podlagi šeststo slučajev dokazuje, da je revmatizem ozdravljiv. Cepilno sestavino vcepi skozi kožo brez bolečin. Uspeh se kaže že po drugem ali tretjem cepitju.

Strašna ječa. V Buhari v osrednji Aziji so se pred leti nahajale ječe v emirjevi palači. To so bile strašne mučilnice, višek grozovitosti. V njih je bilo brez števila golazni, kač, podgan, škorpionov itd. Ne samo da so jih skušali uničiti, temveč so oblasti celo skrbele za to, da so se redile. Te ječe niso bile nič drugega, kot globoke jame brez oken in brez svetlobe, kamor so hudovalce spuščali po vrveh. Tudi hrano so jim spuščali po vrveh. Dvakrat na mesec so privlekli kaznjence iz jam na dvorišče, kjer jih je emir sodil. Ta je bil oprosten, drugi obsojen na naglo smrt, vsekako je bil rešen strašne ječe. Za kogar pa se emir sploh ni zmenil, so mu odrezali lase in ga za vedno zopet spustili v jama.

Pretkana tatica. Leta 1711 je prišla v trgovino svilnatih izdelkov v mestu Hamburgu lepo oblečena dama. S posebno uljudnostjo so ji bili predloženi najdražji predmeti. Dama si je izbrala blaga za visoko ceno in je rekla gospodarju, da pride po blago pozneje. Nato se odpelje k nekemu zdravniku, ki se je pečal z operacijo kile. Kirurgu pove, da ima brata, ki se iz strahu nikakor ne pusti operirati. Ker pa je bolezen že precej stara, je družina sklenila, da se nad mladeničem z zvijačo izvrši operacija. Rekla je, da bo svojega brata pripeljala pod pretezo, da mu bo izplačana večja vsota, katero zahteva od svoje družine. Zopet se odpelje v trgovino, pusti kupljeno blago naložiti v kočijo in prosi gospodarja, da naj pošlje za njo svojega uslužbenca, kateremu bo izročila denar za kupljeno blago. Trgovčec je bil zadovoljen. Pol ure pozneje se je ustavila kočija pred zdravnikovo hišo. Trgovskemu uslužbencu pravi, da naj gre z njo, da mu bo vročila denar. Kirurgu zašepeče na uho, da ne more biti navzoča pri operaciji, da pa se bo čez pol ure vrnila. Kirurg povabi mladeniča v svojo sobo in ukaže svojim pomagačem, da ga privežejo na operacijsko mizo. Branil se je in kričal na vse pretege. Ko ga zdravnik preišče, najde, da je popolnoma zdrav. Kmalu je uvidel, da je postal mladenič žrtev prefrigate tatica. Tatica pa je medtem že bila z blagom na varnem.

Žival v ognju. Skoro vse živali se boje ognja, za nekatere pa ima ogenj v sebi nekaj, kar jih ohromi in ovira, da bi sledile svojemu nagonu za samoohrano. Kako neumno se vedejo ob požaru ovce, je splošno znano. Tudi sicer tako razumni konj izgubi pri požaru glavo in ga je največkrat mo-

goče samo z zavezanimi očmi spraviti iz hleva. Mačke se obnašajo zelo različno. Medtem ko s svojim mijavkanjem opozorijo ljudi na nevarnost, se navadno skrivajo v kotiček gorečega poslopja in zgorijo. Ptici v kletki pri pogledu na ogenj izgubijo glas, čepijo kot ohromeli in niti ne poskušajo rešiti se. Najbolj pametno se zadržijo psi. Z lajanjem in cvilenjem opozorijo na izbruh ognja, ali pa celo s praskanjem zbujajo ljudi iz spanja in zelo redki so slučaj, da bi pes poginil v ognju. Ob gozdnem požaru vse živali beže, ali pa se skrivajo tako, da jih ogenj ne doseže, kragulj ali jastreb pa neumorno plava nad pogoriščem, preže na plen, ki mu brez boja pade v kremplje.

Rdeče morje. Bogat, pa skop grof je poklical slavnega slikarja Hogartha k sebi, naj mu v dvorani naslika na steno, kako so šli Izraelci skozi Rdeče morje in kako jih je kralj Faraon zasledoval z vojsko. Slikar zahteva za tako delo 300 kron, a skupuh mu jih obljubi le petdeset. Slikar se nekoliko zamisli, potem pa reče: »Ker ravno potrebujem denarja, vam napravim sliko za 50 kron, a to pač prosim, da se mi denar precej izplača!« Grof mu da denar in ključ do dvorane, da lahko začne drugi dan na vse zgodaj. Komaj se drugo jutro izdani, že gre Hogarth z nekim mazačem, ki je prinesel veliko vedro rdeče barve in velik čopič, v dvorano na delo. In preden je vstal grof z mehkega ležišča, je bila že stena v dvorani krvavoderče preslikana. Hogarth pogleda delo ter pokliče grofa. Ko stopi ta v dvorano, pravi slikar: »Evo, milostljivi gospod grof, evo vam storjenega dela!« »Kje je kaj storjeno? Jaz ne vidim drugega nego rdečo steno! Kaj pomeni to?« pravi grof. »To je Rdeče morje!« odgovori Hogarth ponosno. »Rdeče morje!« zajeca bogatin, videč, kam meri slikar. »A kje je Faraon? Kje so njegovi vojaki?« »Ti so že vsi utonili!« odgovori slikar. »A kje za Boga so Izraelci?« reče zopet grof. »Izraelci? Da, ti! No, ti so že vsi onstran morja!« Reče, ponizno se prikloni ter odide.

Svojega kralja je potegnil. Pruski kralj Friderik III. je nekemu svojemu izbornemu generalu, ki je bil pa zelo zadovoljen, večkrat pomagal v zadregi. Nekoč mu je poslal večjo vsoto bankovcev, lepo vezanih kakor knjižica. Zahvale ni bilo nobene. Pri nekem obedu je vprašal kralj generala, ali mu je ugajalo delo, katero mu je pred kratkim poslal. General je odgovoril: »Veličanstvo, to lepo delo je tako zanimivo, da sem zelo radoveden na nadaljevanje. Kralj mu je poslal nato enak zvezek, toda na naslovnem listu je bilo napisano: Drugi in zadnji zvezek.«

Za domišljavost ni zdravila. Neka starejša zelo domišljava gospa je poklicala k sebi slovečega zdravnika. Ta jo je vprašal: »No, madamica, kaj pa je?« Gospa pa je vsa jezna odvrnila: »mene nazivajo navadno milostljivo, gospod.« Zdravnik se je obrnil rekoč: »Za to bolezen pa ni zdravila!«

Veseli odgovor. Pri nekaterih narodih smatra ljudstvo urednike za vsevedne in zato za najboljše svetovalce v kakršnihkoli stvareh. Tako je v Nemčiji nekdo nekega urednika vprašal tako-le: »Ljubim revno dekle, bogata pa mene ljubi. Katero bi poročil?« A urednik je odgovoril to-le: »Vzemite revno dekle, meni pa pošljite naslov bogate.«

F. Ks. Svoboda, Popek. Bogatin in smrt. Iz češčine prevzel dr. Fr. Bradáč. Zbirka gledaliških iger. Oder 13. zvezek. V Ljubljani 1926. Založila: Tiskovna zadruga. Cena Din 15, poštnina 1 dinar. Trinajsti zvezek »Odra« prinaša dve enodejanki, ki bosta podeželskim gledališkim odrom prav dobro služili. Prva »Popek«, veselo igra s širim osebam. Za Anico, hčer bogatega posestnika Grivca, se poteguje sosed Klun, katerega pa hoče spodrinuti njen nečak medicinar Ivan. Ko misli, da je že zmagal, se zaroči Anica s Klunom. — »Bogatin in smrt« je igra v enem dejanju. V njen nastop šest oseb. Bogatinu nenadoma zbolí žena na smrt. To priliko hoče izrabiti njegova prijateljica, da bi ga po smrti bogatinove žene pridobila za moža-svoji hčeri. Bogatin pa na to ne misli. Ker noče preživeti svoje žene izvrši samomor še predno mu javijo ženinovo smrt. V štirinajstem snopiču prinese Oder Lahovo izvržno igro »Peluh«.

Ne kupujte
preden si ne ogledate velike izbire zimskih oblek in ulstrov pri
JOS. ROJINA - LJUBLJANA
Interesente vabimo na ogled!

Gospodarstvo.

Razglas

velikega župana mariborske oblasti o prigrisatvi zasebnih žrebecv k licencovanju.

Na podstavi zakonitih predpisov o licencovanju žrebecv se razglasa, da morajo lastniki žrebecv, ki nameravajo v prinočni plemenitni dobi spuščati svoje žrebece za plemenitev tujih kobil, prijaviti te žrebece najpozneje do 1. januarja 1926 pri onem srezkem poglavarju (mestnem magistratu) v čigar okolisu je žrebec postavljen. Pri razglasitvi žrebeca, ki se izvrši pisмено ali ustmeno, se mora obenem naznaniti:

a) ime, priimek, bivališče in občina žrebečevega lastnika;
b) pasmo in rod, starost in barvo, kakor tudi kraj, v katerem stoji žrebec.

Opozorjam, da se za žrebece toplokrvnih pasem pod štirimi leti in za mrzlokrvne žrebece pod tremi leti splošno ne daje dopustilo za spuščanje.

Svoječasno bodem razglasil, kje in kdaj bo pregledovala komisija prigrisane žrebece in dajala dopustila (licenco).

Pripominjam, da je razpisani rok 1. januarja 1926 skrajni rok; na poznejše dosle prijave se ne bo moglo ozirati.

Veliki župan mariborske oblasti:
dr. Pirkmaier s. r.

Zapisnik

o sestanku zastopnikov siraren radovljiškega okraja, ki ga je sklicala podružnica kmetijske družbe v Bohinjski Bistrici na 8. decembra 1925 v posvetovalnico Občinskega doma v Bohinjski Bistrici.

Na sestanku so bile zastopane sledeče sirarne: Bistrica, Bitnje, Hrase, Nemški Rovt, Nomenj, Ravne, Ribno, Savica, Selo in Srednja vas.

Po običajnem pozdravu poročal g. Ivo Ažman v bistvu sledeče: »Trebalo bi združiti sirarne, kajti drugače jim preteči pogin, ker lahko pride kodo drugi preje vmes, ki bo diktiral zlasti glede prodajnih cen. Da se mora tukaj nastopati popolnoma iz gospodarskega stališča ne ozičuje se na politično pripadnost, je treba posebej naglašati. Osnovna naj bi se radi tega zveza vseh siraren v Bohinju, bodisi da so družbe, bodisi registrirane zadruge. Ustanovitev sirarske šole v Bohinju bi bila potem mnogo lažje izvedljiva, istotako naprava centralne zornine kleti. Si strani države bi se potem dala doseči tudi iz takozvanega kmetijskega kredita podpora v ta namen, da bi se na eni strani izplačevalo donosno mleko po gotovem ključu, če vsaki mlekar proizvajalcu, na drugi strani pa bi sir zorel lahko 6 mesecev, s čimer bi se dosegla zanj povoljnija cena.«

Po kratki debati se sklene nato soglasno: 1. Izvoli naj se pripravljalni odbor za ustanovitve take zveze, v katerega pošlje vsaka sirarna svojega zastopnika. 2. Prihodnji sestanek zastopnikov siraren se določi na nedeljo 27. decembra 1925 na eno uro popoldne v posvetovalnico Občinskega doma v Bohinjski Bistrici. 3. Vsem sirarnam, oziroma njim prednikom naj se določi prepis tega zapisnika s prošnjo in pozivom, da čimprej, na vsak način pa pred 27. decembrom 1925 skličejo občne zbere svojih organizacij, na katerih pojasnijo položaj v smislu pričujočega zapisnika in si izposlušajo njih direktive za pod 2. navedeni sestanek. 4. Pripravljalnemu odboru se naroča, da pošlje vsem županstvom radovljiškega okraja okoličnic, v kateri se jih poziva, da v prvi polovici januarja skličejo sestanek županov, na katerega dnevnem redu bodi tudi točka: Določitev prodajne cene mleku za vsako občino analogno enakim določitvam po večjih mestih.

Gnojenje vinogradov.

Vsaka rastlina potrebuje za svojo rast več ali manj rastlinske hrane, kojoj dobiva iz zemlje, nekoliko tudi iz zraka, ali potem dežja in snega. Ščasa pa se hrana izčrpa v zemlji, ako je ne nadomestimo z gnojem. Tu di naravni vplivi ne morejo nadoknaditi izgube, ki jo povzročimo v vinogradu s trgatvijo ali z rezjo. Ako nam naj vinska trta koristi, jo moramo dobro hraniti. Ne-le da moramo nadomeščati nedostajajoče redivo, marveč tudi za prebitek moramo skrbeti. Le tedaj nas bosta tvorba lesa in donos zadovoljevala, ako trsu ne bo primanjkovalo na hranilnih snoveh v zemlji. Gnojenje pospešuje in izjednačuje tvorbo lesa in pridelek, a tudi ugodno učinkuje na kakovost pridelanega vina. Saj vemo, da dajejo redno gnojene gorice jedrnatije in okusnejše vino, nego take, ki smo jih malokdaj in nezadostno gnojili.

Če hočemo pravilno gnojiti, moramo vedeti, kaj potrebuje vinska trta za svojo prehrano. Kakor večina rastlin sprejema tudi vinska trta svojo hrano iz zemlje s pomočjo malih, resam podobnih korenin, ki vsrkavajo hranilne sestavine, katere so raztopljene v talni vodi. Te sestavine se kemičnim potom dajo razkrojiti v več prvih (elementov), iz katerih so nastale. Najnovejše pridobitve na tem polju govore, da sestoji zemlja in kar se nahaja okrog nje iz 75 prvih. Od teh potrebujejo rastline sledeče: dušik, kalij, fosfor, kalcij, ogljik, vodik, kisik,

železo, magnezij in žveplo. Najglavnejše so prve štiri in jih je treba zategadelj dovajati v obliki gnojil. Ogljik, ki je potreben za tvorbo škroba in sladkorja, sprejema vinska trta v obliki ogljikovega dvokisa iz zraka po svojem listju.

Vinogradna zemlja je po svoji strukturi kaj različna. V eni se nahaja več, v drugi manj hranilnih snovi. Mi kratko velimo, da je zemlja slaba in nerodovitna, ali dobra in rodovitna. Po rasti lesu je moremo približno presoditi in dognati, kaj je trsu potrebno, da bode močnejši in rodovitnejši.

Vodik in kisik dobiva trta z vodo, žvepla, magnezija in železa ter v največ slučajih tudi kalcija — pa se nahaja v naših goricah v zadostni množini, kajti od imenovanih hranil rabi vinska trta razmeroma zelo malo. Gnojenje z apnom radi kalcija je malokdaj potrebno in uspešno. Najvažnejše hranilne snovi, katerih v zemlji večinoma primanjkuje, ali pa se nahajajo v nesprejemljivi obliki za rastline, so torej dušik, kalij in fosfor. Na te elemente, ki so glavne ali generalne rastlinske snovi, je pri gnojenju najbolj paziti.

Dušik je trsu potreben za rast stanic, staničnega jedra in prasluzi (protoplasma). Z dušikom pospešimo predvsem rast vinske trte. Z dušikom gnojen vinograd ne bo zaostajal v rasti in bo vsled tega mogel tudi uspevati. Bujno rastočega vinograda, najsi bo njegova rodovitnost povoljna ali ne, ne bomo gnojili z dušičnimi gnojili, t. j. gnojili, ki vsebujejo predvsem dušik. Fosfor je potreben za rast že omenjenih delov rastline ter bi brez njega ne mogla nobena rastlina izhajati. Razen tega fosfor rastlino utrjuje. Neobhodno potreben je zlasti pri oploditvi. S fosforjem je torej potrebno gnojiti rodni trtam, akoravno vsled obilice dušika dokaj bujno rasto. Kalija potrebuje vinska trta mnogo več, kot druge rastline. Potreben je za rast mladih in velikih listov, katerih mora vinska trta imeti prav mnogo za tvorbo škroba, odn. sladkorja. Zato je kalij prevažno gnojilo za vinsko trto. V težkih zemljah se nahaja kalija navadno v zadostni množini, med tem ko dušika in fosforja največje primanjkuje.

Vinska trta sprejema hranilne snovi v obliki v vodi raztopnih spojin iz zemlje, le ogljikov dvokis, kakor že povedano, sprejema iz zraka. Zategadelj je zadostna vlaga v zemlji za prehrano trsa in regulacijo toplote v trsnih organih ogromnega pomena. Dognalo se je, trta izhlapi ob srednji dnevni toplini 1000—1500 g vode dnevno, ob posebno vročih dnevi z malo značne vlage pa še neprimerno več. Pri določanju suhih snovi v mladju, listju in grozdju dobimo silno množino vode, ki jo posamezen trs porabi v času enoletne rasti (vegetacije). S svojimi koreninami sesa trs vodo in v njej raztopljene hranilne snovi iz zemlje. Vodo izhlapeva (transpirira) skozi listje, hranilne snovi pa pridržijo kot hrano v sebi. Korenine izločajo tudi razne kisline, s pomočjo katerih se raztaplja v vodi neraztopna rastlinska hrana. V suhem poletju ostane veliko hranilnih snovi v zemlji neraztopljenih in za rastline nesprejemljivih.

Katera gnojila prihajajo za vinograde v poštve.

Najnavadnejše gnojilo je hlevski gnoj, ki je tudi najboljši — ker vsebuje vse tiste snovi, katere rastlina potrebuje za svoj razvoj. Seveda je gnoj od različne živine tudi različen po svoji sestavi in lastnostih, pri čemur igra hrana živine veliko vlogo. Najboljši je konjski in ovčji gnoj, kakor tudi gnoj od klavne živine, manj vreden pa je gnoj od ostale živine. Na kakovost gnoja vpliva tudi stelja. Slamnata stelja je najboljša. Konjski gnoj je vroč, učinkuje brzo ter je kmalu uporaben. Kravji gnoj je hladen, deluje počasi, toda učinek je trajnejši. Zato je uporabljati kravji gnoj najbolj kot svežega v starejših vinogradih, dočim vroči konjski gnoj rabimo bolj v razkrojenem stanju. Gnojica se v vinogradih le redkokdaj uporablja. Ker vsebuje zlasti mnogo dušika, učinkuje bolj enostransko, kot hlevski gnoj. Tudi ne moremo tekočin tako lahko prenašati kot druga gnojila ter z njimi gnojiti v strmeh terenu. Mešanec ali kompost se rabi ponajveč za trenico, ali pa pri sajenju trt. Priredimo ga z zbiranjem različnih odpadkov, kot smeti, žaganice, cestnega blata, straniščnika, rožja, listja itd. koje snovi nosimo na poseben konj in tega po potrebi zalivamo. Kup naj bo do 1 meter visok in naj se vsako četrtletje prekopna in premeša. Vrednost mešanca je odvisna od materialij, iz katerih je nastal. Gnoj iz greznice (fekalije) ne moremo

priporočati za gnojenje v vinogradu. Izkušnje namreč uče, da daje vinu nečist okus, ker vsebuje mnogo kuhinjske soli. Oster straniščnik včasih moti tudi rast. Zategadelj ga je treba rabiti kar največ za mešanec ali kompost.

Umetna ali trgovska gnojila so za gnojenje vinogradov prav tako važna, kakor pri poljedelstvu in travništvu. Umetna gnojila vsebujejo po eno ali več potrebnih hranilnih snovi. Po količini teh se ceni njih gnojilna vrednost. Čilski soliter vsebuje okrog 15 odstotkov dušika. V zemlji se brzo razkrajja ter se mora vsled tega gnojiti z njim v pozni zimi ali začetkom pomladi. Ako bi se gnojilo z njim prebrano, bi se prej raztopilo, nego bo mogel učinkovati. Amonijeva sol vsebuje 20 odstotkov dušika, je težko raztopna in se zategadelj uporablja v pozni jeseni ali tekom zime. Apneni dušik vsebuje 15—18 odstotkov dušika in precej apna. Učinkuje brzo ter se uporablja v pozni zimi ali pomladi na ta način, da se plitvo podkopa. Apneni dušik je za vinograde zelo primereno gnojilo.

Tomasova žlindra vsebuje 16 do 24 odstotkov fosforne kisline, ki je težko raztopna. Topi se počasi ter se rabi lahko za več let, ne da bi jo bilo treba mešati z drugimi umetnimi gnojili. Razni superfosfati učinkujejo hitreje in se uporabljajo z uspehom v pomladi.

Klorkalij se razpečava v obliki kalijeve soli, kalisulfati pa v obliki kajnit. Vinogradna zemlja potrebuje kalijevih gnojil zelo mnogo. Kalijeva gnojila se morejo uporabljati skupno s superfosfati. Uporablja se običajno v praksi tisto kalijevo gnojilo, v katerem nam pride kalij najcenejše. Ob enaki ceni kalija je dajati prednost kajnitu, kjer je spojen kalij z žveplem dvokisom.

Ako imamo lesnega pepela, ga uporabljamo kot dragoceno kalijevo gnojilo namesto kalijevih soli in sicer v 4—7 kratni količini 40-odstotne kalijeve soli. Zlasti pepel listnatega drevja, pa tudi pepel iglastega drevja je priporočljiv. Prvi vsebuje 10% kalija in 6,5% fosforne kisline, drugi pa 6% kalija in 4,5% fosforne kisline. Pepel od premoga je brez vrednosti in zatorej kot gnojilo ne pride v poštev.

Hlevski gnoj v primeru z umetnimi gnojili.

Razlika med hlevskim gnojem in umetnimi gnojili je zelo velika. Hlevski gnoj je najpopolnejše gnojilo, ker vsebuje hranilne snovi, ki so potrebne za rast trsa v ugodnem medsebojnem razmerju, dočim vsebujejo posamezna umetna gnojila le po eno že omenjenih generalnih hranilnih snovi, ali dušik, ali kalij, ali pa fosfor. Poleg tega hlevski gnoj zemljo rahlja in ogreva, ker se pri njegovem razkrojanju razvija toplota, ki pride rastlinam v prid. Gnoj se pretvarja v zemlji v sladki humus ali črno prst (Črnic) in zemlja se na ta način stalno izboljšuje. Z umetnim gnojem se dodajajo zemlji samo hranilne snovi, fizikalna svojstva zemlje pa se v ničemer ne spremenijo. Zaradi tega gnojimo težko in hladno zemljo najbolj s hlevskim gnojem, umetna gnojila pa uporabljamo z večjim uspehom na rahlih in lahkih tleh.

Pri uporabi umetnih gnojil se nam utegne pripetiti, da smo izbrali baš takšno umetno gnojilo, katerega hranilno snov zemlja ne potrebuje. Recimo, da smo nakupili v svrhu gnojenja samo kajnit in superfosfat, zemlja pa je zelo revna na dušiku. V tem slučaju nam prav nič ne pomaga še tako obilno gnojenje s kajnitom in superfosfatom, dokler ne dodamo zemlji tudi dušika v zadostni množini, kajti nobena hranilna snov, četudi v izobilju, ne more priti do svojega učinka in zaman je vsakršno gnojenje, ako primanjkuje zemlji le ena hranilna snov, katere z dotičnim gnojenjem nismo nadomestili. Ako smo primorani gnojiti bodisi iz enega ali drugega vzroka z umetnimi gnojili, je potrebno, da doženemo potom gnojilnih poizkusov, ali potem analize vinogradne zemlje, katere umetna gnojila naj vzamemo, da bode zadoščeno potrebi vinske trte in ne bomo po nepotrebnem trošili denarja.

Vse to je pri uporabi hlevskega gnoja izključeno. Če bi že eno ali drugo hranilno snov potratili, ker bi morala ne bila potrebna, vendar nam ostane v vsakem primeru fizikalni učinek, ki ga dosežemo po gnojenju s hlevskim gnojem.

Način in mera gnojenja.

Gnojenje se ravna po tem, za koliko je zemlja izgubila na hranilnih snoveh po vsakokratnem donosu ali izpiranju po dežju in nalivih. Prirastek sestoji iz grozdja, rožja in listja.

Po Wagnerju potrebuje 1 ha vino-

gradne zemlje vsakoletno: 80 kg dušika, 100 g kalija in 30 kg fosforne kisline. Od tega je potrebno za grozdje približno 22 kg dušika, 30 kg kalija in 9 kg fosfora. Grozdje porabi tedaj skoro polovico, dočim je druga polovica potrebna za listje in rožje. Zato je treba od toče in mrza poškodovane trte dobro pognojiti, da nadomestimo izgubo.

Vinograde, ki se nahajajo v dobi rodovitnosti, katerih rast pa zaostaja, je treba boljše gnojiti, nego mlade in bujno rastoče. Trsje porabi kakor že povedano vsako leto nekaj hrane, vsled česar bi vsakoletno gnojenje prav nič ne škodovalo. Ker pa bi takšno ravnanje stalo mnogo denarja, uravnamo gnojenje najbolje v triletnih presledkih. Zatorej gnojimo vsako tretje leto s trikratno množino potrebnega gnoja za eno leto. Če vsebuje n. pr. hlevski gnoj, ki je bil do bro hranjen 0,64 odstotkov dušika, 0,60 odstotkov kalija in 0,36 odstotkov fosforne kisline, tedaj damo zemlji z 200 q gnoja: 128 kg dušika, 120 kilogramov kalija in 72 kg fosforne kisline. Zemlja pa potrebuje za eno leto le: 80 kg dušika, 100 kg kalija in 30 kg fosforne kisline. Prebitka je torej: 48 kg dušika, 20 kg kalija in 42 kg fosforne kisline. Na tri leta bi potemtakem morali vzeti 600 q hlevskega gnoja dobre kvalitete. S takšnim gnojenjem smo dali vseh glavnih hranilnih snovi, teoretično še več, kot je potrebno. To pa velja samo za fosfor in kalij, ne pa tudi za dušik, ki izhlapeva prav rad že iz hlevskega gnoja, deloma ga ugonablja bakterije v zemlji, ali pa se porazgubi kot solitna kislina. V strmih legah ga izpira tudi voda deževnica. Izguba na duši-

ku bi se morala tedaj nadoknaditi zlasti pri slabo konzerviranem hlevskem gnoju, ki ima dušika navadno zmiram premalo. Z uspehom bi rabili v tem slučaju žveplenokisli amonjak (amon-sulfat) ali apneni dušik. Vsakega posameznega vzamemo pri triletnem gnojilnem turnusu po 200 kg kot dodatek 600 meterskim stotom hlevskega gnoja. Z dušičastim gnojilom je treba gnojiti vsako leto v pomladi, ker je kratkega učinka.

Pri štiriletnem turnusu je umesten sledeči način gnojenja: 1. leto: 600 q hlevskega gnoja in 200 kg amonsulfata, 2. leto: 300 kg amonsulfata, 3. leto: 100 kg 40 odstotne kalijeve soli in 300 kg amonsulfata in 4. leto: 100 kg 40 odstotne kalijeve soli in 300 kg amonsulfata. Umetnega gnojila dodajemo od prvega do tretjega leta vedno več, ker vemo, da pojema vsako leto učinek živinskega gnoja. Skupaj smo tedaj dali v štirih letih 600 q živinskega gnoja, 1100 q amonsulfata in 200 kilogramov 40 odstotne kalijeve soli.

Ako pri nadaljnjem gnojenju na zgoraj opisani način opazimo, da povzroča gnoj v vinogradu pri tej ali oni vrsti prebujno rast lesa na račun rodovitnosti, ali pa gnije grozdje prerano in premočno v jeseni, dodajemo manj dušika, ali ga sploh tako dolgo več ne uporabljamo, dokler ne začne prirasti rast lesu. Tam pa, kjer ne priraste dovolj lesa, je treba dajati več dušika.

Gnojenje pri katerem rabimo poleg naravnih ali živinskih gnojil tudi umetna gnojila kot dodatek, imenujemo kombinirano gnojenje. S takšnim gnojenjem se ukvarjajo samo napredni in smotni vinarji, ki vedo, da je stalno gnojenje v določenem kolobar-

ju brez vsakršnih izprememb nesmiselno. Množino gnojil izračuna napredni vinogradar tako, da ugotovi najprej potrebne množine dušika, kalija ter fosfora in šele na tej podlagi dožene količine gnojil, ki jih mora nabaviti. Tako so mogoče številne kombinacije za različne slučaje.

Drug način kombiniranega gnojenja s polovično množino živinskega gnoja, mesto katerega uporabljamo Tomasovo žlindro, superfosfat in druga gnojila za triletni kolobar je sledeči: 1. leto: 300 q živinskega gnoja, 200 q superfosfata ali 300 kg Tomasove žlindre, 100 kg 40 odstotne kalijeve soli in 200 kg čilskega solitra. 2. leto: 400 kg superfosfata, ali 600 kg Tomasove žlindre, 200 kg 40 odstotne kalijeve soli in 400 kg čilskega solitra. 3. leto: 400 kg superfosfata ali 600 kg Tomasove žlindre, 200 kg 40 odstotne kalijeve soli in 600 kg čilskega solitra. V tem primeru smo dali samo 300 q hlevskega gnoja, zato pa 1200 kg najboljšega dušičnega gnojila in nekaj superfosfata ali Tomasove žlindre, da nadomestimo fosfor, katerega s premajhno množino hlevskega gnoja nismo mogli nadoknaditi.

Vinograd gnojimo približno enako, kot polje, to je, da gnoj enakomerno raztrosimo in podkopamo. Korenine trsa se širijo namreč po vsej zemlji ter iščejo hrano povsod, kjer jo morejo najti. Gnojenje okoli trsa bi imelo le v strmih legah in peščenih tleh svoj pomen. V tem slučaju izkopamo plitvo jamico v obliki polumeseca na zgornji strani trsa. Voda izpira hranilne snovi iz gnoja na spodnjo stran trsa, kjer se nahajajo korenine v takšnih legah.

Ko uporabljamo umetna gnojila, je

treba paziti, da se gnojila, ki vsebujejo apno, kakor n. pr. Tomasova žlindra, apneni dušik, lesni pepel ali žgano apno samo, ne mešajo s hlevskim gnojem, kateri vsebuje dušik v obliki amonjaka, ker bi sicer dušik izgnali in učinek gnojila oslabili. Zato pa Tomasove žlindre, apnenega dušika, žganega apna in lesnega pepela ne smemo mešati s hlevskim gnojem, kompostom, žveplenokislim amonjakom, stranišnikom, gnojnico ali krvno moko in roženo moko.

Ako smo torej gnojili s hlevskim gnojem v jeseni, smemo Tomasovo žlindro, apneni dušik ali pepel trositi šele bodoče pomladi, najbolje pri prvi kopi. V letih po gnojenju z živinskim gnojem se postopa tako, da se n. pr. amonsulfat, krvna moka in rožena moka v jeseni podkopa, a Tomasova žlindra in pepel pa šele prihodnje pomladi spravi v zemljo. Če pa se gnoji s hlevskim gnojem spomladi, je treba rabiti omenjena gnojila že v prejšnji jeseni. Ako smo se odločili tudi za apnenje, se vrši to v času med obema gnojitvama.

Po nepravilnem mešanju gnojil je marsikateri vinogradnik utrpel že občutno škodo. Kdor nima zadostnega strokovnega znanja v tem oziru, stori najboljše, da povpraša za svet kakšnega večaka, predno se odloči za ta prevažen posel.

Čas gnojenja.

Gnojenje se vrši z največjim pridom v jeseni in pozimi. To je važno zlasti pri gnojenju, ki se težko in polagoma razkrajajo, kakor živinski gnoj in težko raztopna umetna gnojila, n. pr. Tomasova žlindra, kojih učinek se prihodnje pomladi bolj

uveljavlja, kot pri spomladanskem gnojenju. S težko razkrajajočimi se gnojili bomo gnojili spomladi le tedaj, ako tega vsled nepovoljnega vremena jeseni ali pozimi nismo storili mogli. S hlevskim gnojem ne kaže gnojiti poleti že zategadelj, ker izpuhteva iz njega preveč amonjaka, ki gre v zgubo in ker bi poletno gnojenje z dušičnatim gnojilom zavlačevalo rast trsa do pozne jeseni. Izkušnje pa nas uče, da slabo dozorel trni les pri nas prav rad pozebe.

Drugače pa je z lahko raztopnimi umetnimi gnojili, n. pr. čilskim solitrom, ki vsebuje dušik v obliki solitrne kisline, katerega takoj učinkuje. Zategadelj bomo trosili čilski soliter in superfosfat le spomladi, ali poleti, dočim se morajo gnojila, ki vsebujejo dušik v obliki amonjaka, ali v drugih oblikah, kakor žveplenokisli amonjak, apneni dušik, rožena moka in krvna moka uporabljati že v jeseni ali pozimi. Do časa vegetacije se spremeni dušik iz težko raztopne oblike v lahko raztopno obliko, v kateri edino le more potem služiti rastlinam v hrano. Izjemo delajo samo nekatere trave, gobe itd. Če bi gnojili s čilskim solitrom v jeseni, bi se hranilne snovi do časa, ko jih rastline rabijo, porazgubile in ne prišle tako do svojega učinka.

Te vrstice naj služijo kot kratko navodilo o gnojenju naših vinogradov, ki kažejo baš radi pomanjkanja hranilnih snovi v zemlji tu in tam že zelo slabo lice. Nič naj nas ne strašijo stroški za gnojenje, kajti na ta način nastali večji letni stroški se nam z obilnejšo trgatvijo desetletno in še večkrat povrnejo.

Vekoslav Štampar.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Vloge na knjižice in tekoči račun po najugodnejšem obrestovanju. — Krediti v tekočem računu. — Eskont menic. — Inkaso. Račun poštnice hranilnice št. 14057. — Brzjavke „KMETSKEDOM“.

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani

Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje.

Posojila na vknjižbo, proti poročstvu, zastavi premijskih in vrednostnih papirjev. — Čekevični promet. — Nakazila.

Poslovne ure od 8.—12%, depozit in od 3.—4%, popoldne.

GOSPODINJE, ŠIVILJE, OBRATNIKI!

Do sedaj neprekosljivi

šivalni stroji **KÖHLER** z 10 letnim jamstvom se dobe v najmodernejših opremljenih za rodbino, šivilje, krojače in čevljarje pri trdki **IV. AUERHAMMER, Ljubljana, Kolodvorska 3.** Zaloga za Gorenjsko: **LOVRO REBOLJ V KRANJU.** Prodaja se tudi na obroke.

Ljubljanska posojilnica

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Mestni trg 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.

Večje in manjše vloge obrestuje po dogovoru.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, poročstvu in proti zastavitvi.

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji **VRT Džamonja in drugovi, dr. z o. zav., Maribor.**

Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (sejov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasne grmovje in drevje imamo celo leto. — Zahtevajte cenike!

Kupujte

Kmetijski koledar

za leto 1926

Naročajte

Kmetijsko matico

Izšla je

BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1926,

ki ima 365 dni.

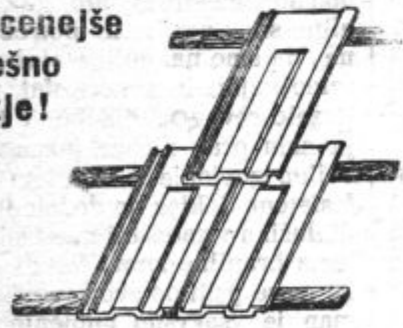
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevovan že od naših pradedov.

Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in slane 5 Din. Kjer bi je ne bilo o dobili, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikov tiskarna in litografski zavod **LIUBLJANA — BREG ŠTEV. 12.**

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13

preje

VIDIC-KNEZ

TOVARNE NA VIČU IN BRDU

nudijo v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zarezoma kakor tudi bobrovcev (biber) in sidno epelo. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

STREŠNI STREŠNIK VEDNO V ZALOGI.

Najboljše in zato najcenejše kupite edino le

pri

Josip Petelinc

pletanine, majce, volno, žepne robce, kravate, palice, nahrbtnike, spodnje hlače, otroško trikot perilo, kompletne potrebščine za čevljarje, krojače, sedlarje, šivilje

v Ljubljani

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika.

Na veliko in malo!

Krojači, šivilje in nešivilje!

S 1. januarjem pričetek

krojnih tečajev.

Razpustljanje in izdelovanje krojev po merah. Krojni pouk s pošto petem učnih risb.

Dipl. krojna šola, Stari trg št. 19/I., Ljubljana.

HAVRE-NEWYORK, samo 6 dni čez morje.

FRANCOSKA LINIJA (FRENCH LINE.)

Cie. Cie. Transatlantique in družba Chargeurs Reunis za pomorske vožnje

v sever. in južno Ameriko, Avstralijo in Kanado

EKSPRESNARIKI: Pais, France, de Grasse.

Dobra hrana in plačilo BREZPLAČNO.

Vozne listke in tozadavna pojasnila daje

IVAN KRAKER, zastopnik v Ljubljani

Kolodvorska ulica 41.

edino najboljši

Šivalni stroji in kolesa so le

Josip Petelinc-a Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

znamke **Gritzner, Phönix in Adler**

za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo.

Pouk v vezenju in krpanju brezplačen. Večletna garancija. Delavnica na razpologo.

Telefon 913

Najboljši švicarski pletilni stroji na svetu

znamke **DUBIED**

za obrt in industrijo. — Edina tovarniška zaloge za Slovenijo

Josip Petelinc, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika.